

DE

DELAVSKA ENOTNOST

17. I. 1976 - Št. 2. - L. XXXV. - CENA 3 DIN

GLAVNI UREDNIK:
VOJKO ČERNELC

ODGOVORNI UREDNIK:
BOJAN SAMARIN

V OKVIRU

Na letnih konferencah in skupščinah te dni v sindikatih ocenjujemo svoje delo v minulem letu - ali, kot pravimo - polagamo obračun pred članstvom, hkrati pa sprejemamo delovne načrte za leto 1976.

V takšni ali drugačni obliki povsod splava na površje vprašanje, kako smo bili učinkoviti. Zato ni naključje, da je bila to tudi tema razprave na nedavni seji predsedstva RS ZSS.

Težko je že sedaj oceniti, kakšna je bila učinkovitost slovenskih sindikatov v minulem letu. Vendar pa se ne bomo veliko zmotili, če zapišemo, da smo dosegli na področju svojega dela lepe rezultate, čeprav vemo, da je v našem delovanju še veliko slabosti. Zato nas ne sme presenetiti ugotovitev, da doseženi rezultati ne odsevajo vedno in povsod naših prizadevanj in naporov, ki smo jih vložili, niti ne problemov in odporov, ki smo jih uspešno odpravili ali zlomili.

Zapisali smo, da je še veliko slabosti v našem delovanju, večina pa jih izvira iz dejstva, da ponekod še niso razumeli ali pa niso mogli uveljaviti nove vloge sindikatov v procesu uveljavljanja naših družbenoekonomskih odnosov.

Druga velika slabost pa je, da delamo premalo množično, da smo naredili mnogo premalo za oživitve sleherne osnovne organizacije in da marsikje še vedno sprejemamo sklepe ter izvajamo akcije v preozkih skupinah.

Ti ugotovitvi pa zahtevata več naporov, vztrajnosti in doslednosti pri uveljavljanju delegatskih razmerij ter odnosov, kajti vsa naša organiziranost sloni na delegatskem sistemu - od osnovnih organizacij do republiških organov in federacije.

In če bomo to speljali tudi v praksi, bomo čez leto dni mnogo bolj zadovoljni.

Mnogo je kolektivov, kjer so toplo malico reševali z denarnimi boni. Po letošnji sindikalni listi bo to možno le v izjemnih primerih. Treba bo torej prehrano organizirati. Na sliki: dobro urejena družbena prehrana v Kartonažni tovarni v Ljubljani. Foto: A. A.

PREDSEDSTVO RS ZSS O NALOGAH V TEM LETU

PO POTI 8. KONGRESA

Delo v lanskem letu je bilo v glavnem uspešno kljub nekaterim slabostim in pomanjkljivostim - Letos 146 nalog

Predsedstvo RS ZSS, ki se je sestalo v sredo, je razpravljalo zlasti o dveh temah: kaj smo slovenski sindikati naredili lani in kakšne so letošnje naloge. Na seji, ki jo je vodil Janez Barborič, so povedali svoje mnenje o obeh dokumentih, o katerih bo

rekel 26. januarja končno besedo republiški svet ZSS.

Predsedstvo je ocenilo, da je bilo delo slovenskih sindikatov uspešno, da je slonelo na sklepih 8. kongresa ZSS in da smo dosegli na mnogih področjih lepe rezultate.

Seveda pa je še veliko slabosti in pomanjkljivosti. Med njimi velja

zlasti omeniti, da sindikati še ne delujejo dovolj množično in da še vedno prenekatero akcijo zasnujejo in izpeljujejo v preveč ozkem okoliščju. To in tudi druge slabosti bo treba odpraviti letos. V delovnem načrtu je 146 nalog, vse pa so v interesu delavskega razreda in bodo nedvomno precej prispevale k uresničitvi takšnega položaja delavca, kot je opredeljen v ustavi.

Ko je predsedstvo obravnavalo družbenopolitično izobraževanje, je ugotovilo, da je šlo skozi različne oblike sindikalnega izobraževanja več kot 22.000 slušateljev. To je nedvomno lep uspeh, če ga ne bi zagrenil podatek, da so v tem številu v glavnem sindikalni funkcionarji, da pa izobraževanje - razen nekaj izjem - do delavca sploh še ni prodrl.

Ob koncu seje je predsedstvo razpravljalo o izvajanju družbenega dogovora o kadrovske politiki ter o delu sindikatov pri pripravah srednjeročnih družbenih planov. Zavzelo se je, da morajo sindikati močno spremeniti odnos, ki se kaže do planiranja v praksi, ter o vsakem planskem dokumentu na vseh ravneh povedati svoje mnenje.

Več na 3. strani.

Špiljak v Sloveniji

Zvedeli smo, da se bo prihodnji teden od torika do sobote mudil v Sloveniji predsednik Sveta ZSJ Mika Špiljak. Predsednik bo med drugim obiskal Novo mesto, Krško, Maribor in Kidričevo, kjer bo imel v nekaterih delovnih organizacijah pa tudi s širšim sindikalnim in političnim aktivom razgovore o aktualnih vprašanjih sedanjega trenutka - o nadaljnjem razvijanju samoupravnih odnosov in uresničevanju ustavnih določil, o razporejanju in delitvi dohodka ter osebnih dohodkov, o družbenem standardu in socialni varnosti delavcev in drugem.

Sklic seje RS ZSS

RS ZSS bo na 11. seji, ki je sklicana za ponedeljek, 26. januarja 1976, obravnavala poročilo o delu RS ZSS, njegovih organov in služb za leto 1975 ter predlog letošnjega delovnega načrta. V nadaljevanju seje bo odločal o predlogu finančnega načrta republiških organov sindikatov in ZSS za leto 1976 ter obravnavala stališča predsedstva do predloga sprememb in dopolnitev zakona o starostnem zavarovanju kmetov. Sejo bo sklenil s sklepanjem o sindikalni članski izkaznici in imenovanju.

Na razširjeni seji republiškega odbora Sindikata gradbenih delavcev Slovenije, ki je bila v sredo, 14. januarja, so podelili državna odlikovanja 28 dolgoletnim sindikalnim aktivistom. V imenu tovariša Tita je odlikovancem, delavcem v sindikatu gradbenih delavcev Slovenije, podelil odlikovanja predsednik RS ZSS Janez Barborič. Na sliki: Visoko državno odlikovanje je dobil tudi Maks Magušar iz Ljubljane.

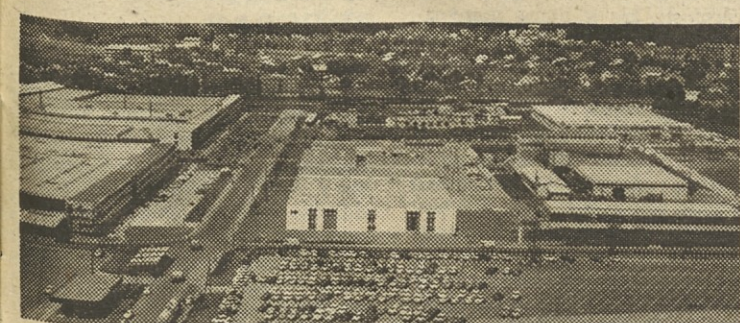

V okviru rednega programa družbenopolitičnega usposabljanja aktivistov v sindikatih in Zvezi socialistične mladine Slovenije so se slušatelji sedmega dvomesečnega političnega tečaja udeležili minuli ponedeljek pogovora s sekretarjem republiške konference ZSMS Zdenkom Malijem. Pogovarjali so se predvsem o vlogi mladih in njihovih neposrednih nalogah v današnji samoupravni družbi.

STRAN 4

STRAN 5

STRAN 8-9

Skupno dogovorjena pota v prihodnost

V Velenju so pred dnevi oblikovali eno prvih reprodukcijskih celot pri nas, ki bo zajela več kot 250 proizvodilcev surovin in sestavnih delov, več kot

60 organizacij združenega dela s področja prometa blaga, vseh deset organizacij združenega dela v sestavi ZP Gorenje Velenje ter poslovne banke.

Januar v znamenju zadnjih priprav

Lani se je v slovenskih sindikatih izoblikoval dogovor, naj bi poizkušali do konca leta 1975 pripraviti ustanovne skupščine klubov samoupravljalcev.

Od starega leta smo se poslovili. Ker nismo mogli dobiti zbranih podatkov o tem, kako poteka akcija ustanavljanja klubov po občinah, smo se v uredništvu odločili za anketo DE in povprašali po vseh občinah, kako je s klubi. Odgovori iz prvih desetih občin in tudi drugih, ki te dni prihajajo v uredništvo, kažejo, da je januar v znamenju zadnjih priprav in da bomo, kot kaže, še ta mesec ali v začetku februarja dobili prve klube samoupravljalcev na Slovenskem. Objavljanje odgovorov na našo anketo bomo v naslednji številki nadaljevali.

Španija ni osušila cerkniškega vodovoda

Na prvi pogled se zdi, da je bilo vse v redu in prav in bi tako tudi ostalo, če ne bi trije ugledni cerkniški občani napravili „usodnega spodrsrljaja“ in se odpravili na (strokovno) ekskurzijo v Španijo. Kako? Zakaj? Za čigav denar? Tako nekako so se spraševali občani in bentili, da „za Španijo“ prav gotovo niso plačevali samoprivepka za vodovod. Pa se je le izkazalo, da je bilo veliko tudi podtikano...

REPRODUKCIJSKA CELOTA »DOM« JE ZAŽIVELA

Skupno dogovorjena pota v prihodnost

Od prvega samoupravnega sporazuma o poslovnem sodelovanju ter združevanju proizvodnje in blagovnega prometa med ZP Gorenje Velenje in trgovskimi delovnimi organizacijami do nastanka ene prvih reprodukcijskih celot pri nas — Reprodukcijska celota »DOM« odprta za vse, ki lahko v njej uresničujejo svoje razvojne interese

Združena industrijska podjetja „Gorenje“ Velenje so začela v letu 1973 med prvimi pri nas tesneje povezovati proizvodnjo in blagovni promet. V oktobru tega leta so namreč predstavniki več kot 60 trgovskih organizacij združenega dela in vseh delovnih organizacij v okviru ZIP „Gorenje“ Velenje podpisali samoupravni sporazum o poslovnem sodelovanju ter združevanju proizvodnje in blagovnega prometa.

Podpisniki tega prvega samoupravnega sporazuma o poslovnem sodelovanju ter združevanju proizvodnje in blagovnega prometa so se dogovorili, da bodo njihove dotedanje poslovne odnose, ki so temeljili na načelih medsebojnega poslovnega sodelovanja in dogovarjanja, vplivanja na poslovno politiko, na prizadevanja za povečevanje storilnosti in vsestransko zadovoljitev potreb potrošnikov samo še poglobili in dopolnili medsebojno sodelovanje. Samoupravni sporazum naj bi torej omogočil zadovoljevanje interesov potrošnikov, delavcev in družbene skupnosti. Potrošnikom naj bi nudili večji izbor in večjo kakovost izdelkov, delavcem v proizvodnji surovin, sestavnih delov, gotovih izdelkov in v trgovini naj bi omogočil doseganje boljših uspehov združenega dela, družbeni skupnosti pa naj bi zagotovil nadaljnje povečevanje skupnih uspehov družbenega dela. Poslovanje in poslovno sodelovanje podpisnikov sporazuma naj bi temeljilo na načelih združenega dela in samoupravljanja, enakopravnosti delavcev v proizvodnji in trgovini pri uveljavljanju medsebojnih odnosov, medsebojnega vplivanja na poslovno in razvojno politiko, skupnega prevzemanja rizika, skupne odgovornosti za razširitev materialne osnove in storilnosti v proizvodnji in trgo-

vinu ter na načelih skupne delitve dohodka.

Združena industrijska podjetja „Gorenje“ Velenje in več kot 60 trgovskih organizacij združenega dela iz vseh republik in obeh avtonomnih pokrajin so ob koncu leta 1973, ob podpisu samoupravnega sporazuma o poslovnem sodelovanju ter združevanju proizvodnje in blagovnega prometa, oblikovali tudi dve poslovni telesi, in sicer odbor za politiko marketinga ter odbor za gospodarjenje in finance. Dogovorjeno je bilo, da odbora predlagata ukrepe za usklajevanje ciljev in interesov proizvodnje in trgovine, predlagata smernice tekoče in dolgoročne poslovne politike, program bogočega skupnega razvoja proizvodnih in trgovskih zmogljivosti in izbor proizvodov.

ZAČETEK DOLGOROČNEGA MEDSEBOJNEGA SODELOVANJA

Da bi zagotovili kar najboljše medsebojno sodelovanje, so se podpisniki tega prvega samoupravnega sporazuma o poslovnem sodelovanju ter združevanju proizvodnje in blagovnega prometa tudi dogovorili, da bodo sodelovali pri raziskavah tržišča na območjih, ki jih pokrivajo posamezne trgovske organizacije združenega dela, izvajali skupne akcije za pospeševanje prodaje, uvajali dodatne programe za izpopolnitev asortimana ter razvijali servise in druge storitve. V samoupravni sporazum so vključili tudi določbe o skupnem prevzemu rizika ter o razporejanju skupnega dohodka med proizvajalci surovin in sestavnih delov, gotovih izdelkov in trgovine ter določili poprečne stroške proizvodnje in trgovine.

Ob podpisu samoupravnega sporazuma o poslovnem sodelovanju ter združevanju pro-

izvodnje in blagovnega prometa med Združenimi industrijskimi podjetji „Gorenje“ Velenje ter več kot 60 trgovskimi organizacijami združenega dela iz vse Jugoslavije je bilo še posebej poudarjeno, da se s podpisom samoupravnega sporazuma začneja proces dolgoročnega medsebojnega sodelovanja ter oblikovanja novih medsebojnih odnosov.

V ŠIRŠE POVEZOVANJE NA USTAVNIH NAČELIH

Sprejem nove ustave je spodbudil Združena industrijska podjetja „Gorenje“ Velenje in trgovske delovne organizacije, da so začeli razmišljati o tem, kako bi samoupravno sporazumevanje o poslovnem sodelovanju ter združevanju proizvodnje in blagovnega prometa razširili še na organizacije združenega dela s področja proizvodnje surovin in sestavnih delov ter na poslovne banke.

Tako je bilo sredi maja 1975 v Velenju širše posvetovanje, na katerem so spregovorili o organiziranosti na novih ustavnih načelih in se dogovorili o ustanovitvi reprodukcijske celote „DOM“.

V drugi polovici minulega decembra so v Velenju tudi izoblikovali eno od prvih reprodukcijskih celot pri nas. Že ime te reprodukcijske celote — „DOM“ — označuje namen povezovanja, ki bo zajelo več kot 250 proizvajalcev surovin in sestavnih delov, več kot 60 organizacij združenega dela s področja prometa blaga, vseh 10 organizacij združenega dela v sestavi Združenih industrijskih podjetij „Gorenje“ Velenje ter poslovne banke, ki sodelujejo s podpisniki samoupravnega sporazuma o urejanju medsebojnih odnosov, ugotavljanja skupnih interesov, pogojev gospodarjenja in razvojnih programov.

Ob oblikovanju reprodukcijske celote „DOM“ so v Velenju prvi podpisniki samoupravnega sporazuma še posebej poudarili, da je nujna medsebojna povezanost poslovanja delovnih organizacij različnih dejavnosti ter njihovo sodelovanje pri uresničevanju skupnih načrtov. Hotenje, da bi še uspešneje gospodarili, to nujnost samo še potrjuje. Kar največji napori vseh delovnih organizacij in usklajeno delo reprodukcijske celote pa bo omogočilo učinkovito gospodarjenje in kontinuiran razvoj ob sočasnem zadovoljevanju potreb domačega tržišča in vključevanju v mednarodno delitev dela. Sprejem tega novega samoupravnega sporazuma in oblikovanja reprodukcijske celote „DOM“ pa zagotavlja organizirano in enotno reševanje problemov, uspešnejše delo ter boljše odnose in omogoča uresničevanje interesov delovnih ljudi v združenem delu.

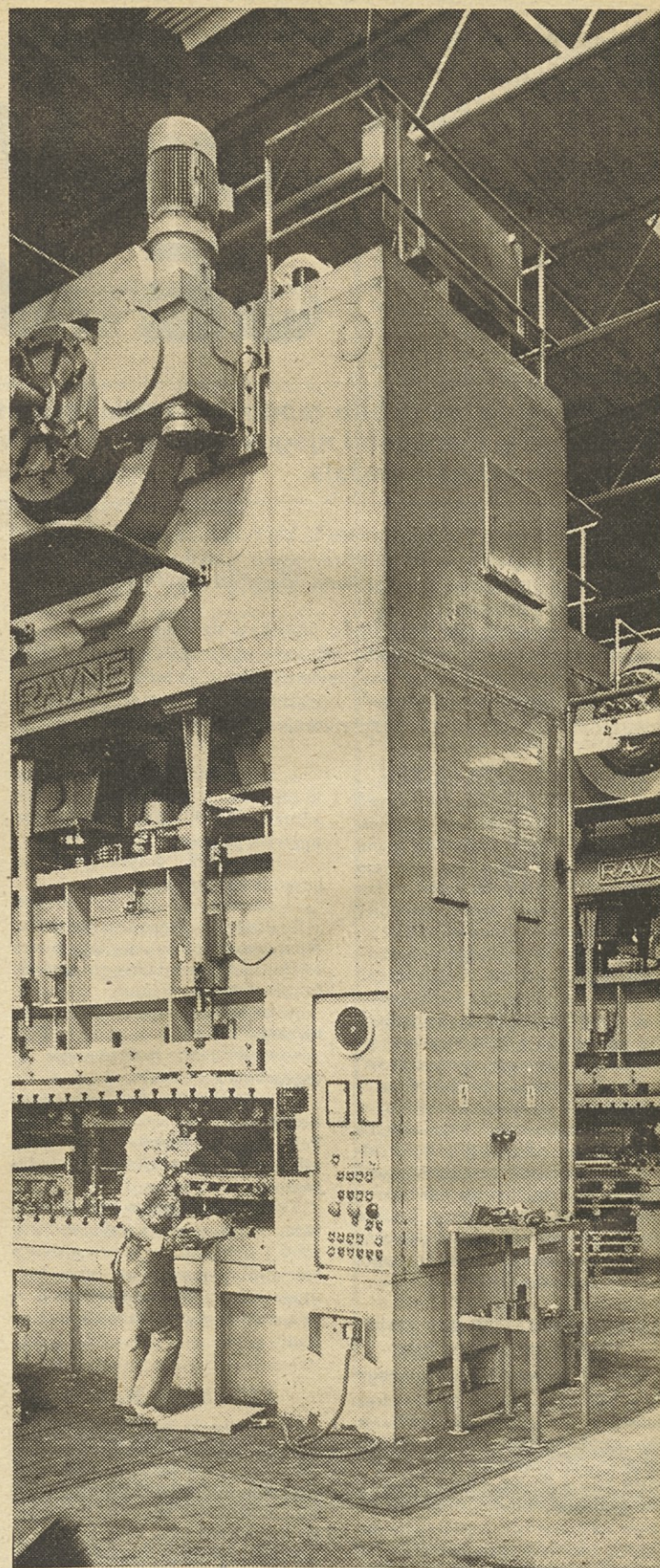
Podpisniki samoupravnega sporazuma o urejanju medsebojnih odnosov, ugotavljanju skupnih interesov, pogojev gospodarjenja in razvojnih programov v reprodukcijski celoti „DOM“ so se dogovorili, da bodo na osnovi dosedanjega skupnega dela, dosežene stopnje razvoja, obsega sodelovanja, razvojnih načrtov do leta 1980 uredili medsebojne odnose in dolgoročno sodelovanje tako, da bo trajno povezovanje združenega dela v reprodukcijski celoti „DOM“ pokrivalo celotni reprodukcijski proces.

To pomeni, da želijo podpisniki samoupravnega sporazuma z optimalnim izkoriščanjem zmogljivosti, z racionalnim izkoriščanjem finančnih in drugih sredstev dosegati večjo gospodarsko uspešnost, večji ostanek dohodka in njegovo delitev med vse, ki sodelujejo v celotnem reprodukcijskem procesu. Podpisniki samoupravnega sporazuma so se dogovorili, da bodo sproti oblikovali in poglobljali dohodkovna razmerja na osnovi kriterijev družbeno priznanega vloženega dela in sredstev ter dopolnili oziroma uskladili določbe samoupravnega sporazuma z določili zakona o združenem delu ter z lastnimi izkušnjami in prakso. Podpisniki samoupravnega sporazuma pa se lahko vključujejo tudi v druge reprodukcijske celote, s katerimi dopolnjujejo svoj pogram.

Podpisniki samoupravnega sporazuma bodo za zagotovitev skupnega in usklajenega razvoja organizirali maksimalno učinkovito proizvodnjo, skupno planiranje, kar je eden od temeljev sodelovanja, zagotavljali učinkovito prodajo s planom dogovorjenih količin proizvodov ter skupno ukrepali za čim manjše potrebno angažiranje sredstev.

V IZENAČITEV KRITE RIJEV USTVARJANJA DOHODKA

Eno od načel pred dnevi podpisanega samoupravnega sporazuma o urejanju medse-

bojnih odnosov, ugotavljanju skupnih interesov, pogojev gospodarjenja in razvojnih programov v reprodukcijski celoti „DOM“ je, da pripada dohodek, ustvarjen v procesu skupnega dela, tisti temeljni organizaciji združenega dela, ki ga ustvarja. Naloga podpisnikov sporazuma pa je, da izenačuje kriterije za ustvaritev dohodka vseh temeljnih organizacij združenega dela. Oblikovali bodo tudi merila za delitev dohodka v primeru, če bi pri nastajanju dohodka prišlo do bistvenih anomalij.

Dohodkovne odnose znotraj reprodukcijske celote „DOM“ bodo podpisniki samoupravnega sporazuma urejali z dogovori o cenah. Cene naj bi vsebovale in odražale materialne in druge stroške na osnovi dogovorjenih in doseženih razvojnih razmerij. Pri tem bo veljalo načelo, kot določa samoupravni sporazum, da bodo cene tako za finalne izdelke kot za surovine in sestavne dele na ravni svetovnih cen. Kakršnokoli odstopanje od teh cen v reprodukcijski celoti „DOM“ bo moralo biti dogovorjeno, da bi tako kar najbolj zaščitili interese vseh podpisnikov sporazuma.

ODPRTI ZA VSAKOGAR

Samoupravni sporazum o urejanju medsebojnih odnosov, ugotavljanju skupnih interesov, pogojev gospodarjenja in razvojnih programov vključuje tudi načrte za razvoj reprodukcijske celote „DOM“ do leta 1980.

MARJAN LIPOVŠEK

KOLENDAR NALOG

PONEDELJEK, 19. JANUARJA

- Letna seja RO sindikata delavcev kulture Slovenije
- 37. seja odbora za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka
- in osebnih dohodkov pri RS ZSS (Med drugim bo na dnevnem redu
- uveljavljanje sindikalne liste za leto 1976).

TOREK, 20. JANUARJA

- Letna seja RO sindikata delavcev zdravstva in socialnega varstva Slovenije

SREDA, 21. JANUARJA

- Letna seja RO sindikata delavcev znanosti in visokega šolstva Slovenije.

ČETRTEK, 22. JANUARJA

- Sestanek komunistov v RO sindikata delavcev energetike in premogovništva
- Slovenije ter predstavnikov CK ZKS, IS skupščine SRS, Gospodarske zbornice SRS in RS ZSS

PETEK, 23. JANUARJA

SOBOTA, 24. JANUARJA

V tem tednu se bodo še zvrstile letne konference republiških odborov, ki bodo ocenile delo sindikata v minulem letu in sprejele program nalog za letos. To svojo dolžnost, o tem govori eden od sklepov 8. kongresa ZSS! — bodo morali opraviti še nekateri zamudniki, saj je za 26. januar že sklicana seja republiškega sveta ZSS.

To bo treba storiti toliko prej, ker je pred nami nova naloga — priprava srednjeročnih planov razvoja do leta 1980. Gre za temo, ki jo bo potrebno nemudoma načeti na vseh ravneh sindikalne organiziranosti od osnovne organizacije v TOZD pa tja do republiških organov sindikatov in zveze sindikatov!

Širjenje marksistične misli

Čeprav je marksistična misel še kako prisotna v vsem razvoju samoupravnega socializma, pri širjenju znanosti, znanstveno raziskovalnem, pedagoškem in publicističnem delu, pa je delovanju Zveze komunistov res tudi to, da smo z organiziranim širjenjem marksistične misli v pravem pomenu besede začeli šele pred dobrimi dvema letoma. Z ustanovitvijo marksističnega centra pri CK ZKS smo si namreč zadali nalogo povezati doslej pogosto razdrobljeno delo ter spodbujati hitrejši razvoj in uveljavljanje marksistične teorije in metodologije pri pedagoškem, raziskovalnem in publicističnem delu. Zavzeli smo se za organiziranje razprav o pomembnih idejnih vprašanjih družbene teorije in prakse ter za usmerjeno usposabljanje komunistov za idejno teoretično delo na različnih področjih združenega dela.

Ce smo torej v minulih dveh letih prisluhnili teoretičnim razpravam oziroma posvetovanjem, kot denimo, „Samoupravljanje in

naše samoupravne družbe in sodobnega sveta. Enako pomembne so tudi raziskave pri krepitvi marksistične idejnosti na področju vseh družboslovnih ved pa tudi področja nedružboslovnih ter prirodoslovnih in tehničnih znanosti, saj so v vse premajhni meri proučene z marksističnega gledišča.

Širjenje marksistične publicistike, torej izdaja temeljnih del klasičnega marksizma, pomeni vsekakor najboljši način, kako marksistično misel razširiti v pravem pomenu besede. Tako so se v zadnjem času z izdajo in pospeševanjem prioritete marksistične literature in poljudnih izdaj te literature že zapolnile nekatere vrzeli na tem področju.

Ob ustanovitvi marksističnega centra je sestavni in osnovni del nalog predstavljalo marksistično izobraževanje. Oblikovanje izobraževalnih programov za člane ZK, za delavske univerze in usposabljanje predavateljev za ta področja, večja sistematičnost in aktualizacija družbenega izobraževanja in usposabljanja so področja, kjer so že vidni prvi premiki. Z dokajšnjo mero zavzetosti smo se lotili tudi uveljavljanja marksizma v rednem šolstvu vseh stopenj, predvsem z uveljavljanjem običajnih marksističnih predmetov; tako v osnovnem šolstvu z družbeno moralno vzgojo, v srednjem šolstvu z uvajanjem predmeta samoupravljanja s temelji marksizma, v visokem šolstvu z uvajanjem običajnih marksističnih predmetov in še posebej z uvedbo podiplomskega študija teorije marksizma in samoupravljanja.

Ce je marksistični center na vseh omenjenih področjih že prispeval k širjenju marksistične misli, pa ostaja področje izobraževanja in usposabljanja članstva in vodstev Zveze komunistov ter predavateljev za potrebe družbenopolitičnega usposabljanja še dokaj neizpolnjeno. Tako so poudarili tudi na 5. seji CK ZKS, da je potrebno zahteve VII. kongresa ZKS, da se mora vsak komunist tudi sam izobraževati in idejnopolitično usposabljati, v naslednjem obdobju čim dosledneje uresničevati, kajti sestavni in temeljni del boja za uresničevanje vodilne idejnopolitične vloge Zveze komunistov in za njeno ideološko ofenzivo mora biti prav idejnopolitično usposabljanje članstva.

MARJETA DEMŠAR

REKIJ SO

DR. ANTON VRATUŠA, podpredsednik ZIS, na prvem jugoslovanskem posvetovanju o družbeni samozaščiti:

Za zagotovitev trajnega napredka samoupravne socialistične družbe ne zadostuje zgolj jasna idejnopolitična usmeritev ali samo sprejetje ustave in drugih, čeprav najboljših pravnih aktov, ki utemeljujejo samo-

pravno socialistično družbeno ureditev. Potrebna je tudi ustrezna akcija vseh nosilcev socialističnega samoupravljanja. Posebno mesto ima razvijanje obrambnega mehanizma kot instrumenta v rokah delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, s katerim lahko pravočasno odkrijejo vse oblike oviranja in ogrožanja socialističnega samoupravnega reda, discipline in spodkopavanja načel vzajemnosti, solidarnosti, demokratičnega usklajevanja različnih interesov in reševanja sporov.

Izjemnega pomena je tudi vzgoja mladega rodu v duhu socialističnega samoupravljanja in patriotizma, nevršččnosti in internacionalne solidarnosti kakor tudi zagotavljanje vseh možnosti, da bodo mladi tudi sami vsestranski nosilci graditve naše socialistične samoupravne prihodnosti.

FRANC ŠETINC, sekretar IK CK ZKS, na javni tribuni „Komunista“ v Mariboru:

Nobeno vprašanje, niti povečevanje števila članstva niti povečevanje števila osnovnih organizacij niti razvijanje novih oblik idejnopolitičnega usposabljanja, ni zgolj nekakšno notranje partijsko vprašanje, ki bi ga mogli in smeli obravnavati ločeno od aktualnih družbenih nalog, zlasti pa od aktualnih strateških nalog graditve socializma in socialističnega samoupravljanja. Zato teh tako imenovanih notranjih partijskih vprašanj na plenumu povsem utemeljeno nismo obravnavali ločeno od tistega najvažnejšega, to je od boja za razvoj socialističnih samoupravnih odnosov. Od boja za to, da naš delovni človek postane subjekt politike, subjekt odločanja o vseh pomembnih družbenih vprašanjih. Morda bo kdo dejal, da je to pač jasno, da drugače tudi ne more biti. Vendar v praksi vsepovsod ni tako. Marsikje in v marsikaterem okolju posamezni člani ZK te dialek-

tike med reševanjem notranje-partijskih vprašanj in med bojem za razvoj socialističnega samoupravljanja še ne razumejo. To dokazujejo s tem, da se preveč zapirajo med štiri zidove, v sestanke osnovnih organizacij. Tako kljub priseganju na novo vlogo ZK, na Titovo pismo itd., s svojimi dejanji v resnici še zmeraj zožujejo samoupravno osnovo naše fronte in s tem omejujejo možnosti za ustvarjalnost delovanja naših delovnih ljudi ne samo v družbenopolitičnih organizacijah, ampak predvsem tudi v TOZD in v krajevnih skupnostih.

Komunist za DE

tehnokratizem“, „Odnos socialističnih sil do religije, cerkve in klerikalizma“, ali pa spoznali razmerja med komunističnimi gibanji in marksistično teorijo, potem velja poudariti, da je širjenje marksistične misli ob teh posvetovanjih dobilo značaj teoretičnih razprav, ki so skušale temeljito in z vso potrebno dokumentacijo in argumentacijo pripeljati do jasnih teoretičnih in političnih stališč.

Že omenjena prizadevanja pri razvoju marksistične misli pa seveda niso dovolj, da bi lahko bili s stanjem zadovoljni. Ker se marksistična misel potrjuje toliko bolj, kolikor trdneje je vpeta v družbeni razvoj, bi veljalo posebno pozornost nameniti raziskovalnemu delu na področju družboslovja. Marksistični center je že zastavil prve korake na tem področju. Glavne naloge so usmerjene k uresničevanju nove ustave, k proučevanju bistvenih problemov

TISKOVNA KONFERENCA

Turizem — izvozna dejavnost

Slovenci smo prepričani in tudi ponosni, da smo turistična dežela. Primerjamo se z Avstrijo, Švico in z drugimi. Toda primerjava danes velja le še za naravne lepote, saj se Slovenija kot turistična dežela sploh ne more več postaviti ob bok takšnim, kot so Švida ali Avstrija. Še več: tudi v jugoslovanskem merilu je že na repu.

O težavah slovenskega turizma lahko spregovorimo tudi v številkah. V zadnjih desetih letih je turizem v Sloveniji nadoval. Leta 1965 so, denimo, nočitve znašale 12,4 odstotka vseh jugoslovanskih nočitev. Do lani se je ta odstotek znižal na 8,5 odstotka. Nočitve tujih gostov pa so v Sloveniji le malenkostno porasle. Od vseh nočitev

je bilo pred desetimi leti 35,4 odstotka nočitev inozemskih gostov, lani pa so se le-te povzpele na komaj 40,8 odstotka. Enake težave imamo tudi v deviznem prilivu, o čemer pričepodatek, da se je le-ta v zadnjih treh letih zmanjšal kar za 11 odstotkov. V jugoslovanskem merilu sta tako za nami le turistično nerazviti avtonomni pokrajini Vojvodina in Kosovo.

Na tiskovni konferenci predsednika komiteja za turizem inž. MILOŠA ŠULINA, ki je bila minuli ponedeljek v Škofji Loki, smo zvedeli za tri glavne vzroke težav in nezadovanja slovenskega turizma. Najprej gre za razdrobljenost in nepovezanost gostinskih in turističnih organizacij. Najbolj se to odraža

v neenotnem nastopu na tržišču, zlasti na zunanem. Na drugem mestu je nizka akumulativnost in neurejen sistem stimuliranja celotnega turističnega gospodarstva. Slednjic pa gre še za šibko samoupravno načrtovanje turističnega razvoja v posameznih krajih, področjih in ne nazadnje v vsej republiki.

Morda je prav to vzrok, smo slišali inž. Miloša Šulina, da je turizem tolikanj poudarjen v resoluciji o družbenoekonomskem razvoju Slovenije v letošnjem letu. Seveda vse skupaj ne sme ostati le deklaracija v resoluciji, marveč je treba letos storiti vse, da turizem gospodarsko in družbeno uveljavimo tudi kot eno od prioriteta izvozne de-

javnosti slovenskega gospodarstva. Veliko bo treba storiti predvsem pri tem, da bo turizem opredeljen kot izvoznik končnih storitev, razčistiti pa bo treba tudi, kaj je prava izvoz storitev. Turizem kot gospodarska dejavnost namreč še ne uživa enakih ugodnosti kot drugi izvozniki, ali pa so te ugodnosti le navidezne. Toda kar zadeva družbeno stimulacijo te dejavnosti nedvomno še ni izrečena zadnja beseda, marveč bo treba te stvari ponovno proučiti in nato ukrepati skladno s spoznanji in možnostmi.

MILAN ŽIVKOVIČ

Minuli ponedeljek je bila v Mariboru JAVNA TRIBUNA časopisa Komunist. Gre za eno številnih akcij, ki jih ob 50-letnici pisane partijske besede prireja uredništvo po vseh večjih krajih Slovenije. Na JAVNI TRIBUNI v Mariboru je govoril tudi sekretar izvršnega komiteja CK ZKJ Stane Dolanc o nekaterih vprašanjih zunanje politike in mednarodnem

delavskem gibanju ter s tem v zvezi o aktualnih nalogah jugoslovanskih komunistov. Sekretar IK CK ZKS Franc Šetinc pa je spregovoril predvsem o uresničevanju sklepov 5. seje CK ZKS. Javne tribune v Mariboru sta se udeležila tudi Rudi Čačinović, podpredsednik izvršnega sveta SRS in član IS ter predsednik komiteja za planiranje Jože Zakonjšek.

PRIPRAVE NA SPREJEM SREDNJEROČNEGA PLANA SFRJ

Nepreklicno do 30. junija!

Na sestanku predsednika zbora republik in pokrajin Zorana Poliča s predsedniki delegacij republik in pokrajin v skupščini Jugoslavije so se v sredo v navzočnosti predsednika skupščine SFRJ Kira Gligorova dogovorili, da mora biti srednjeročni plan razvoja SFRJ za obdobje od 1976. do 1980. leta nepreklicno sprejet do 30. juni-

ja letos.

Usklajevanje stališč o skupnih interesih in ciljih razvoja ter še o vseh drugih elementih srednjeročnega plana se bo začelo v zadnjih dneh februarja in je programirano tako, da bi bili dogovori, ki so v interesu vseh republik in pokrajin, sklenjeni do 5. maja. Po uskladitvi stališč v odborih zbora republik in po-

krajin skupščine SFRJ bo zvezni izvršni svet pripravil celotno besedilo srednjeročnega plana najkasneje do 20. maja. Takrat bo zbor republik in pokrajin določil besedilo tega izredno pomembnega dokumenta in ga junija poslal skupščinam republik in pokrajin, da bi ga dokončno sprejele.

ZVEZNI IZVRŠNI SVET SE JE ODLOČIL

POLITIKA CEN LETOS

Dogovor o izvajanju politike cen v letošnjem letu ne bo pomenil le osnove za usklajevanje stališč, ampak vsebuje tudi konkretne zadolžitve podpisnikov.

Zveni izvršni svet je v sredo sprejel besedilo dogovora o izvajanju politike cen v letošnjem letu. Dogovor bo pomenil osnovo za usklajevanje stališč republiških in pokrajinskih izvršnih svetov v medrepubliškem komiteju za trg in cene.

Ko je sprejemal besedilo tega dokumenta, je ZIS ugotovil, da so napore naše družbene skupnosti v boju proti inflaciji obrdili dobre sadove. Z njimi smo ustvarili nujno potrebne pogoje za uspešno nadaljevanje politike ekonomske stabilizacije v letošnjem letu.

Zvezni izvršni svet je tudi ugotovil, da so bila za minulo leto značilna pozitivna gibanja na področju cen. Predvsem se je zmanjšala rast cen, kar še zlasti velja za drugo polletje minulega leta. Cene na drobno so se lani povečale za 17,5 %, od tega za 12,3 % v prvem in samo za 5,2 % v drugem polletju. Taka

gibanja vsekakor pomenijo posledico široke družbene akcije za stabilizacijo in ukrepov ZIS, sprejetih sredi 1975. leta. S takšnim gibanjem cen se je občutno zmanjšalo naraščanje inflacije v naši državi. Tako je stopnja inflacije znašala decembra lani 17,5 %. Po oceni ZIS je taka stopnja inflacije sicer še vedno visoka, vendar pa velja pripomniti, da je za 12 točk nižja od stopnje v decembru 1974, ko je znašala 29,6 %.

Dogovor o izvajanju politike cen v letošnjem letu seveda predvideva vse potrebne ukrepe in akcije za uspešno uresničevanje politike cen, kot smo jo opredelili v skupni politiki ekonomskega in socialnega razvoja Jugoslavije v letu 1976. Zato dogovor po oceni ZIS pomeni korak naprej k še bolj uspešnemu brzdanju inflacije. Skladno s tem za letos predvidevamo nadaljnje zmanjševanje rasti

proizvodnih cen industrijskih izdelkov, cen storitev in cen na drobno, prav tako pa tudi počasnejše naraščanje življenjskih stroškov.

Uresničevanje ciljev, o katerih govori dogovor, bo vplivalo tudi na gospodarske ukrepe na drugih področjih, na primer davčnem, kreditno monetarnem, izvoznem in uvoznem...

Da bi ublažili rast maloprodajnih cen kmetijskih in prehrambenih proizvodov, bo letos še v veljavi sistem regresov in premij. Zvezni izvršni svet meni, da moramo še razširiti družbeno akcijo za izboljšanje preskrbe prebivalcev velikih mest in industrijskih središč z živim. Dogovor prav tako nakazuje možnost, da bodo družbenopolitične skupnosti sprejemale potrebne ukrepe za boljše delovanje družbenih rezerv takrat, ko bo šlo za intervencije na tržišču.

AVTOTEHNA V NOVIH GOSPODARSKIH POGOJIH

Nauk iz preteklosti

Potrebna je večja prizadevnost v izvozu. — Zastopniki imajo za to malo možnosti

Zastopanje tujih tvrdk na našem tržišču je lani zaradi pogojev gospodarjenja v zunanji trgovini in dodatnih stabilizacijskih ukrepov zašlo v precejšnje težave. Prizadete so celo take delovne organizacije, kot je ljubljanska Avtotehna, ki sodeluje s 52 tujimi proizvodnimi tvrdkami in ki je še do pred dobrimi tremi leti veljala za zgledno in poslovno zelo uspešno podjetje. Med jugoslovanskimi zastopniškimi organizacijami je Avtotehna najmočnejša po številu zaposlenih, po številu zastopstev, obsegu realizacije, po zalogah rezervnih delov v konsignacijskem skladišču, ter po površini in opremljenosti servisov.

Predlanskim je znašala celotna realizacija Avtotehne nekaj manj kot 803 milijona dinarjev, lani pa je bila manjša za 100 milijonov dinarjev. Dohodek je bil lani za 13 odstotkov manjši kot predlani, ostanek dohodka za sklade pa je zaradi zmanjšanja realizacije, povečanja stroškov poslovanja in tudi zaradi povečanja mase osebnih dohodkov manjši za 25 odstotkov, v pri-

merjavi s predlanskim pa celo za 54 odstotkov. Avtotehna, ki je sodila po višini osebnih dohodkov še pred dvema letoma v vrh slovenske in jugoslovanske trgovine, se je letos znašla, vsaj v Sloveniji, na dnu lestvice.

Takih rezultatov pa ni krivo le omejevanje uvoza, pač pa predvsem nepravilna poslovna politika delovne organizacije, ki je doslej gradila le na zastopanju in uvozu. Prav gotovo pa je svoje storilo tudi nekaj menjav direktorjev in drugih vodilnih delavcev v zadnjih petih letih. Za osvetlitev razmer velja dodati, da so se tudi v tej delovni organizaciji srečevali s nekaterimi negativnimi pojavi in družbeno nesprejemljivimi „prijemami“ v poslovanju v domači in zunanji trgovini. Mednje sodi tudi dokaj obsežno poslovanje Avtotehne s tako imenovanimi „GG podjetji“, s čimer je „pridobila“ za 13 milijonov dinarjev dvomljivih terjatev.

Kljub obilici možnosti je kolektiv — razen v primerih, ko je bil zavoljo predpisov prisiljen pokrivati uvoz z izvozom — zanemarjal izvoz. Tako uvaža pro-

izvajalec tovornjakov Fiat iz Jugoslavije za 45 milijonov dinarjev sestavnih delov, proizvajalec osebnih avtomobilov Opel za 12 milijonov mark; še nekaj primerov je, ko je Avtotehna posredovala pri izvozu in kooperaciji. Vendar lahko bi v znatno večji meri pomagala razvijati kooperacijo med tujimi poslovnimi partnerji in našimi proizvodnimi delovnimi organizacijami.

V razgovoru z glavnim direktorjem Avtotehne inž. Zdenkom Fuksom, sekretarjem osnovne organizacije ZK Zvonkom Ogrincem ter predsednikom sindikalne konference v Avtotehni Borisom Kačarjem smo zvedeli, da so se v Avtotehni zelo resno zavzeli za krepitev izvoza ter za pospeševanje kooperacije. Kolektiv je sklenil, da bo namesto opravljanja storitev za svoje partnerje tudi bolj spodbujal tehnološko in investicijsko sodelovanje naše indu-

strije s tujimi partnerji, ki jih Avtotehna zastopa.

Samo v Sloveniji imamo 184 zastopniških organizacij in v vsej državi 640, ki skupaj zastopajo 4200 tujih tvrdk na našem tržišču. V Avtotehni si zato prizadevajo, da bi družbeno ovrednotili položaj teh organizacij, da bi poslovne stike s tujimi partnerji bolje izkoristili in da bi se zastopniki horizontalno povezali, kar je koristno za vsako delovno organizacijo in za družbo kot celoto. Prav tako pa je Avtotehna tudi pobudnik za sklenitev samoupravnega sporazuma med vsemi jugoslovanskimi zastopniškimi organizacijami, ki naj bi opredelil medsebojne odnose, do tujih partnerjev in na tržišču. Preveč neloyalne in povsem nepotrebne konkurence je bilo v preteklosti, pravijo v Avtotehni, to pa je škodovalo predvsem nam in koristilo tujim podjetnikom!

M. HORVAT

SIP ŠEMPETER BI KUPOVAL PO IZVOZNIH CENAH

Ponudba železarnam

SIP — strojna industrija Šempeter, eden največjih proizvajalcev kmetijske mehanizacije pri nas, je predložil železarnam v Sloveniji zanimivo ponudbo. Slovenske železarnе naj bi v večji meri kot doslej oskrbovale domačo industrijo kmetijskih strojev z ustreznimi jekli. Naše železarnе namreč izvažajo jekla na tuja tržišča po ceni, ki skupaj z izvoznimi premijami

ne dosega 60 % cene na domačem trgu.

SIP obljublja, da bo plačal za jeklo izvozno ceno pa tudi izvozno premijo in sorazmeren del retencijske kvote v enakem razmerju, kot je razmerje med ceno dobavljenega materiala in doseženo izvozno ceno izvoženih strojev. SIP proda letno na tujem kakih 1500 ton v kmetijske stroje predelanega jekla.

USTANOVLJENA NOVA OZD »KOROŠKA KMETIJSKA ZADRUGA«

Kmetijsko sodelovanje

Zadnje dni decembra so zbori delavcev in kmetov—kooperantov kmetijskih zadrug Slovenj Gradec in Prevalje ter Trgovskega podjetja „Mesnina“ iz Raven na Koroškem sprejeli odločitev o združenju dela in sredstev v novi organizaciji združenega dela „Koroška kmetijska zadruga“ s sedežem v Slovenjem Gradcu. Pred kratkim pa je skoraj 80 % vseh zaposlenih in 54,5 % kmetov—kooperantov Kmetijske zadruge Dravograd na referendumu sprejelo predlog za združevanje.

Na območju kmetijskih zadrug Slovenj Gradec, Dravograd in Prevalje, kjer je nekaj več kot 2.500 kmetij, so lani delovne organizacije, ki združujejo delo in sredstva v „Koroški kmetijski zadruzi“, pri skoraj 300 zaposlenih ustvarile 150 milijonov dinarjev celotnega dohodka.

Ze od leta 1970 naprej deluje skupna Koroška Hranilnica in posojilnica, ki je v petih letih kar za 8-krat povečala obseg hranilnih vlog, ki so ob koncu minulega leta presegle 30 milijonov dinarjev. Iz hranilnih vlog in dodatnih bančnih sredstev je posojilnica doslej odobrila za več kot 30 milijonov dinarjev posojil za preusmerjanje gospodarjenja na kmetijah. Na Otiškem vrhu pri Dravogradu pa so tri kmetijske zadruge in ravska „Mesnina“ zgradile klavnico.

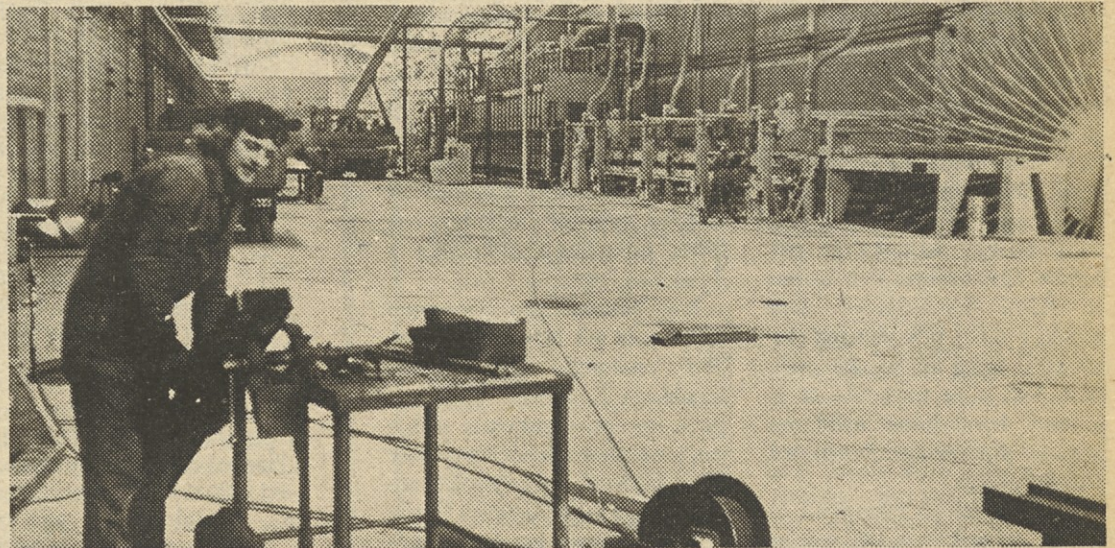
Petletno sodelovanje kmetijskih delovnih organizacij iz Milsinjske, Dravske in Mežiške doline prehaja tako v prizadevanja, da bi zagotovili še hitrejši

razvoj. Nova OZD „Koroška kmetijska zadruga“ bo imela 3 temeljne zadružne enote, in sicer v Slovenjem Gradcu, Dravogradu

in v Prevaljah. V temeljni organizaciji združenega dela „Mesnina“ na Otiškem vrhu pri Dravogradu pa bodo razvijali klavniško dejavnost, predelavo ter prodajo na drobno. V „Koroški kmetijski zadruzi“ bodo torej združili mesarsko dejavnost in zadružno hranilništvo; pospeševalna služba, hranilniška služba, odkupi in blagajna pa bodo ostali tam, kjer so bili že zdaj. Razvojna usmeritev nove OZD bo predvsem naslednja:

čez pet let, torej leta 1980, naj bi pridelali vsaj približno toliko kmetijskih pridelkov, kolikor jih potrebujejo v regiji. Pri klavnici na Otiškem vrhu, kjer naj bi letos zaklali najmanj 2.000 glav živine, bodo zgradili še zmrzovalnico za meso ter obrat za predelavo. V Dravogradu nameravajo še urediti mešalnico za močna krmila, razširili pa bodo mehanično delavnico za kmetijske stroje.

A. N.

V Podkrajniku pri Cerknici so minulo soboto odprli novo tovarno ivernih plošč podjetja Brest, ki bo na leto izdelala 50.000 kubičnih metrov plošč.

BOLJE DELATI IN VARČEVATI

V tej rubriki smo že govorili o potrebi po večji odgovornosti in drugačnem odnosu do dela kot tudi o nujni spremembi miselnosti, ki naj bi v ustreznem političnem vzdušju pripomogla k zvišanju storilnosti dela in k ugodnejšim gospodarskim gibanjem sploh.

Zdaj je razlogov za to, da se zaostriamo odgovornost in odnos do dela, proizvodnje in delitve, toliko več, zlasti še, če upoštevamo da smo z novim letom prešli na sistem vnovčene realizacije, ki bo terjal te-

GOSPODARSKI KOMENTAR

meljite spremembe postopkov in miselnosti na področju poslovne politike.

Kakšne bodo posledice prehoda od fakturirane na plačano oziroma vnovčeno realizacijo, je za zdaj še težko reči. Zelo poenostavljeno to pomeni, da bodo prekinjene dobave blaga, energije ali surovin tistim kupcem, ki ne bodo poravnali svojih obveznosti v določenem roku. Poslej veljavni in priznani dohodek ne bo več dohodek, ki ga je moč dokazati s fakture, temveč dohodek, ki temelji na gotovini oziroma vnovčeni realizaciji. Kupec bo torej moral poslej skrbno paziti, da bo svoj denar kar najbolje naložil.

Proizvajalec bo ustvarjal dohodek ne toliko na osnovi količinske rasti proizvodnje, kolikor z zviševanjem produktivnosti in izboljševanjem kakovosti izdelkov. Bolj kot doslej si bo prizadeval, da bi proizvedene izdelke prodal oziroma vnovčil ter da bo čim manj novoprodučenih izdelkov ostalo v zalogah. Lahko domnevamo, da bo vpliv sistema vnovčene realizacije na produktivnost in kakovost proizvodnje ena najpomembnejših pridobitev, ki bo proizvajalcem olajšala prodor na domačem in še zlasti na tujem trgu. Nobenega dvoma ni, da bo

prehod od fakturirane na vnovčeno realizacijo obrodil pričakovane sadove samo ob hkratnem delovanju vseh drugih elementov stabilizacijske politike. Med temi velja na prvem mestu omeniti vsestransko varčevanje kot učinkovito sredstvo, ki poleg dviga storilnosti dela lahko v največji meri pripomore k povečanju dohodka oziroma realizacije. Ogrorne učinke bi dosegli že, če bi za kak odstotek znižali proizvodne stroške, če bi si prizadevali za to, da bi bil izdeček čim manjši in izkoristek materiala oziroma surovin čim boljš. Na negospodarskem področju bo treba bitko zastaviti tako, da bo poraba proračunskih in na osnovi samoupravnih sporazumov koncentriranih sredstev čim smotrnejša. Enako seveda velja za kakršne koli naložbe, ki bodo morale biti dodobra prehtane in ekonomsko upravičene.

Seveda bi bila utvara, če bi od prehoda na plačano realizacijo pričakovali čudež ali tudi takojšnje učinke. Opozoriti velja predvsem, da bodo največje težave v prizadevanjih, da bi dosegli boljšo likvidnost v gospodarstvu. Brez izdatnejših kreditov za trajna obratna sredstva, s katerimi naj bi proizvodne in trgovinske organizacije pokrile zaloge, bo še tako dobro zamišljen sistem vnovčene realizacije ostal na papirju, tem prej, ker si bo del gospodarstva še naprej sposojal denar pri svojih partnerjih. To bi seveda še nadalje ohranjevalo dolžniško-upniške odnose oziroma žarišča nelikvidnosti, ki jih prehod na vnovčeno realizacijo sam po sebi, kot rečeno, ne bo mogel pogasiti.

Zato je tem več razlogov za domnevo, da bo prehod od fakturirane na vnovčeno realizacijo omogočil pričakovane rezultate le, če bo postopen in če ga bodo spremljali nekateri nujni ukrepi, med katerimi je zagotovitev potrebnih dolgoročnih kreditov za pokritje zaloga v proizvodnji in trgovini nedvomno na prvem mestu.

NANDE ŽUŽEK

LJUBLJANA

POLOVICA ZAPOSLENIH

Ljubljana je že dosegla izjemno visok delež aktivnega prebivalstva v skupnem številu zaposlenih. Sedaj znaša 51,2 %, leta 1980 pa bo znašal 51,54 %. V skupnem številu zaposlenih sodeluje tako imenovano domicilno prebivalstvo z 86,5 %, prebivalstvo z začasnim bivanjem pa s 13,5 % (22.000). Do leta 1978 naj bi se drugi del zaposlenega prebivalstva povečal za 5.000, zaradi česar bi se delež domicilnega prebivalstva zmanjšal na 85,2 %. Med zaposlenimi v Ljubljani je nad 43 % žensk.

vh

ŠKOFJA LOKA

NOVI »ŠEŠIR«

Na Trati so odprli nove proizvodne in poslovne prostore Tovarne „Šešir“ Škofja Loka. Stari prostori so dotrajani in niso več ustrezali današnjim delovnim zahtevam. V novih prostorih bo kolektiv lahko še povečal storilnost in kvaliteto. Do poletja bo podjetje zgradilo še novo skladišče. Na sliki: Pogled na del nove tovarne Šešir Škofja Loka.

B. B.

KOLIKO JEKLA PROIZVAJAMO V SLOVENIJI

Vrednost proizvodnje vseh treh slovenskih železarn je lani skupaj znašala blizu šest milijard dinarjev. Slovenske železarnе so tako skupaj izdelale kakih 800 tisoč ton surovega jekla, kar pomeni nekaj več kot 20 % celotne jugoslovanske proizvodnje. Kljub temu pa še vedno velja, da je naša proizvodnja surovega jekla na prebivalca v primerjavi z razvitimi deželami zelo nizka.

Slovenske železarnе nameravajo v prihodnjem petletnem obdobju povečati proizvodnjo jekla na več kot milijon ton na leto.

vh

MENGES

STO NOVIH STANOVANJ

V Mengšu pravkar dokončujejo nov blok, kjer bo 75 novih stanovanj. Stanovanja grade za trg. Poleg te stavbe bodo v Mengšu letos postavili še eno, v kateri bo 21 stanovanj.

B. B.

CELICA POD DROBNOGLEDOM

USPEHI IN TEŽAVE DOBREGA SINDIKATA

»Veliko koristnega je naš sindikat že storil; pa vendar ob slehernem novem uspehu spoznavamo, da bomo morali še marsikaj storiti, če bomo res hoteli zagotoviti pravo delavsko samoupravljanje«

Miran Stamejčič, pleskar in predsednik sindikalne konference, Jože Gričar, strojnik in član centralnega delavskega sveta, Franc Oblak, skladiščnik, in strojnik Pavle Zdešar, pripovedujejo o dejavnosti sindikalne organizacije delavcev v TOZD „Proizvodnja“ organizacije združenega dela Tobačne tovarne v Ljubljani.

BOLJŠE MOŽNOSTI ZA NAŠO AKCIJO

Lansko pomlad so delavci v TOZD „Proizvodnja“ Tobačne tovarne v Ljubljani na občnem zboru sindikata ocenili svoje dosedanje sindikalno delo in ugotovili, da so se že organizirali tako, kot terjajo sklepi 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije in statutarni dogovori o delovanju sindikata.

Ustanovili so pet osnovnih sindikalnih organizacij: štiri v proizvodnih enotah in eno v skupnih službah celotnega podjetja. V sklepe so med drugim zapisali:

„Osnovne organizacije sindikata so temelj sindikalne dejavnosti in imajo v novih ustavnih razmerah izredno pomembno in odgovorne naloge. Letne delovne programe, ki smo jih sprejeli na občnih zbora, bomo tudi uresničili. Gre za akcijo skoraj 700 delavcev, organiziranih v 24 sindikalnih skupin, 5 osnovnih organizacij in v konferenci. Gre za kolektiv, ki se je med prvimi vključil v delavsko samoupravljanje in nenehno skrbi za uresničevanje skupnih interesov vseh zaposlenih.“

Od tedaj, ko so v „Harmnu“, glasilu Tobačne tovarne, zapisali te besede, je minilo skoraj leto dni.

Ko sem jih nedavno tega obiskal, sem se spomnil teh njihovih delovnih dogovorov.

In vsi, s katerimi sem govoril, so mi zatrjevali, da so svoj lanske delovni program povsem uresničili.

BREZ SINDIKATA SE NIČ NE DOGAJA

V TOZD „Proizvodnja“ ljubljanske tobačne tovarne dela, kot že rečeno, kakih 700 delavcev. Imajo pa v tej organizaciji združenega dela še 7 temeljnih organizacij: Tobak—trgovina, Grosist, Torbica, Epid, Orašje, Senta in Čačak. Doslej so se

samoupravno dokaj dobro organizirali na ravni temeljnih organizacij, kjer že velja delegatsko načelo odločanja od delavca pa do delavskega sveta; samoupravne akte, ki bodo dokončno opredelili pristojnosti in dejavnost združenega podjetja, pa bodo sprejeli do konca letošnjega leta.

To velja tudi za sindikat.

MILAN STAMEJČIČ:

„Organizacijske spremembe v sindikatih in v samoupravi, ki smo jih uveljavili v minulih nekaj letih, so nam omogočile, da smo se organizirali kot dobri gospodarji. Pred leti smo imeli tudi pri nas težave zavoja tega, ker med delavci sindikata skoraj ni bilo; odločala so vodstva. In če je bila zagotovljena možnost, da pred sejo samoupravnih organov dobe potrebno gradivo in pravočasno povejo svoja mnenja o zadevah, ki so bile na dnevnem redu, smo kaj kmalu ugotovili, da še kar dobro delajo. Sindikat je bil nekakšna institucija, zadeva nekaj ljudi, ki naj bi skrbeli za dobro počutje delavca, za njegove interese. V tako imenovanem obdobju liberalizma pa je sindikat marsikje postal podaljšek uprave. Pri nas teh težav ni bilo toliko, da bi morali ob ustavnih dopolnilih in kasnejem ob sprejemu nove ustave povsem na novo zakoličiti prihodnjo pot. Stare izkušnje, ki jih je naš kolektiv pridobil v razrednem boju, v mezd-nih spopadih in med narodno-osvobodilnim bojem, žive še zdaj. Zato lahko rečem, da smo dokaj hitro doumeli, za kaj gre, ko smo skušali zagotoviti samoupravljanje, ki bo last delavca. Povsod tam, kjer se delavci sestajajo kot samoupravljalci in veljavno odločajo o svojih zadevah, je zdaj navzoč tudi sindikat.“

PAVLE ZDEŠAR: „Ko sem pred dobrima dvema letoma

prišel v tobačno tovarno, sem spoznal, kaj je dober sindikat. Takrat resda še nismo bili tako organizirani kot danes. Odkar pa smo ustanovili sindikalne in samoupravne skupine v obratih in po izmenah ter začeli sklicevati zbere delovnih ljudi, odkar je sleherni sklep delavskega sveta lahko le rezultat odločitev teh zborov, kjer tudi volijo delegate za samoupravne organe in sprejemajo stališča, ki jih morajo ti ljudje zagovarjati na sejah vodstev, je čutiti sindikat in tudi partijo na slehernem delovnem mestu.“

KAKO PREMAGATI OSTANKE STAREGA

JOŽE GRIČAR: „Veliko je problemov, ki jih nismo sami povzročili in ki nam povzročajo precejšnje osnovne in proizvodne težave. Gre za celotni sistem naših surovin in izdelkov, se pravi za zadeve, ki jih naša javnost že dokaj dobro pozna in o katerih ne bom podrobno govoril. Naj povem le, da je težko pojasnjevati ljudem, zakaj je v naši stroki toliko slabosti in nepravilnosti, ki se, kot pravimo, porajajo zunaj nas. Vendar smo tobačni delavci v naši temeljni organizaciji kljub vsemu našli veliko možnosti za boljše gospodarjenje in sleherni pobuda na tem področju se je porodila med delavci. V minulih nekaj letih smo se torej tako organizirali, od skupine, do konference, od zbora delovnih ljudi do delavskega sveta, da lahko uveljavljamo v praksi vse dobre pobude delavcev.“

Potlej so govorili, kaj vse so storili, da se ob koncu dela prve izmene in ob prihodu na delo druge izmene na kratkih sestankih zborov delovnih ljudi dogovorijo o vsem, kar zadeva delo v obratu in v tovarni. Vsi poverjeniki sindikalnih skupin so člani izvršnih odborov sindikalnih organizacij in ko so lani razpravljali o analitični oceni delovnih mest, pa o sistematizaciji delovnih mest, so vsi delavci že pred razpravo na zbora vedeli, za kaj se zavzemajo sindikalne

organizacije; vse dobre pobude so potlej zbrali in jih poslali delavskemu svetu.

SINDIKAT POMAGA PRI OBLIKOVANJU SAMOUPRAVNIH STALIŠČ

FRANC OBLAK: „Lani smo na sindikalnih sestankih še zlasti govorili o izobraževanju, kajti že poprej smo s pomočjo delavske univerze organizirali nekaj tečajev in večernih šol za naše delavce. Ko smo pred nekaj meseci sprejeli samoupravne akte o analitični oceni in sistematizaciji delovnih mest, smo se dogovorili, da bomo letos omogočili vsem delavcem, da dokončajo osemletko in enoletno strokovno šolo, v kateri bi si zagotovili kvalifikacijo tobačnega delavca.“

Tudi pri rekreaciji ima levji delež sindikat. Imamo dva počitniška centra; prvega v planinah in drugega ob morju. Vse delo pri evidentiranju kandidatov za družbenopolitične in samoupravne funkcije je stvar sindikata, torej tudi in predvsem sindikalnih skupin. Vsak delegat delavskega sveta mora pred sejo svojega samoupravnega organa povedati delavcem, o čem bodo razpravljali, potlej pa tamkaj sprejeta stališča prinesiti na sestanek. Še nikoli ni bilo v tobačni tovarni toliko ne posrednega odločanja. Zdaj delavci vemo vse; v tovarniškem glasilu, na oglasnih deskah ali na sestankih lahko zremo, za kaj gre.“

BODOČE NALOGE

„Zdaj gre samo za to,“ so mi ob koncu rekli, „da bi vso to novo organizacijsko strukturo, ki jo je terjala naša zdajšnja ustava, obogatili tudi z novo vsebino. Nič koristnega ne bomo naredili, če bi se zadovoljili samo z organizacijskimi spremembami. Vse sindikalno delo skušamo organizirati tako, da bi v bodoče vsak delavec lahko čimbolj neposredno sodeloval pri odločanju in sprejemanju dobre odločitve.“

JANEZ VOLJČ

novice iz osnovnih organizacij

KAMNIK

Družbena prehrana

Ob koncu minulega leta je bilo v delovnih organizacijah kamniške občine zaposleno že skoraj deset tisoč ljudi, vendar v občini še nimajo skupnega in sodobno urejenega obrata družbene prehrane. Doslej je vsako podjetje bolj ali manj uspešno samostojno skrbelo za prehrano svojih delavcev, le redko kje pa so pripravljali

tudi kosila. Zato so nedavno tega na nekaterih sestankih osnovnih sindikalnih organizacij kamniških podjetij opozorili družbenopolitične in samoupravne organe v občini, da bi bilo prav, če bi se odločili za skupno gradnjo večjega in sodobno urejenega obrata družbene prehrane.

J. T.

VELENJE

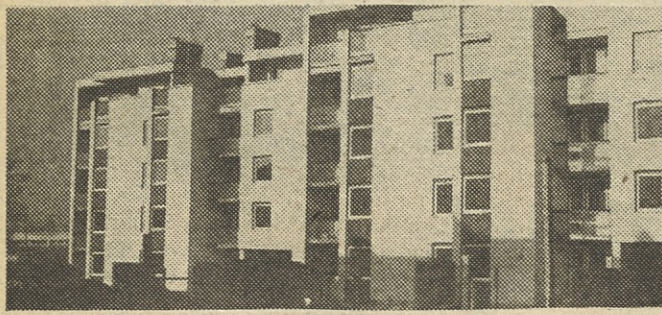
Obdarili so otroke umrlih sodelavcev

Pred novim letom so v tovarno Gorenje povabili otroke umrlih sodelavcev tega podjetja; otroke je obiskal dedek Mrzaj in jim izročil darila.

Tovarna Gorenje pa ima svoje delavce tudi zunaj Slovenije. To so potujoči servi-

serji in drugi predstavniki podjetja. Tovarniška konferenca sindikata in osnovna organizacija TOZD v servisu ter maloprodaji sta ob novem letu poslali vsem otrokom umrlih potujočih serviserjev denarno pomoč.

H. J.

LJUBLJANA

Najlepše novoletno darilo

Na pragu novega leta se je nekaterim članom delovnega kolektiva ljubljanske Tobačne tovarne izpolnila dolgoletna želja: dobili so stanovanja. Kar 38 imen je

na seznamu tistih, ki so se s svojimi družinami vselili v nova stanovanja, poleg tega pa so se nekateri vselili v izpraznjena stanovanja.

A. B.

CERKNICA

Klub samoupravljalcev

V cerkniški občini razpravljajo te dni o ustanovitvi kluba samoupravljalcev, ki naj bi omogočil izmenjavo izkušenj delavcev in delegatov, pridobljenih v samoupravnih praksi, hkrati pa zagotovil družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje proizvajalcev v samoupravno delo. Razen tega bo klub zbral vse samoupravne akte in drugo gradivo s pod-

ročja delavskega in družbenega samoupravljanja ter posredoval pobude in predloge vodstvom zveze sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij, pa tudi podjetjem, krajevnim skupnostim in delavski univerzi.

Sporazum o ustanovitvi kluba bodo podpisali še pred letošnjo pomladjo.

B. C.

NAŠI PRIJATELJI SILVA ROZMAN, Planika, Kranj

Dragocen pripomoček

Dvajset let je tega, kar je Silva Rozman prestopila prag kranjske Planike. V velikem kombinatu obutvene industrije je kot tista leta mnoge njene vrstnice iskala prvo zaposlitev. Ko se danes spominja, kako je začela, ne more skriti zadovoljstva, da je kot sedemnajstletno dekle ravno med čevljarji na desnem bregu Save našla svoj „prostor pod soncem“. Postala je samostojna, nič več odvisna od drugih. Snovati je začela svoje življenjske načrte.

„Ko gledam nazaj, kaj vse sem morala napraviti, koliko ovir premagati na poti do današnjega poklica, me skoraj spreleti srh. Pa vendar mi ni bilo nikoli žal, da sem vztrajala... Najprej sem se izučila za prešivalko, potem sem v Zagrebu končala mode-

larski tečaj in se vrnila v Kranj. Toda žilica mi ni dala miru... Hotela sem doseči še več. Hrepenela sem po znanju. Že v tistih letih sem se zavedala, da se človek sicer uči vse življenje, a nekaj mora vendarle imeti v rokah. Vedela sem, da brez šolanja ne bo šlo. Zagrizla sem se v študij, v treh letih sem za „nameček“ končala še čevljarsko-tehniško srednjo šolo. Pri tem je ostalo, čeprav me je „vleklo“ še naprej...“

Znanje, ki si ga je pridobila v rekordnem času, kljub vsakodnevnim službenim in družinskim obveznostim, jo je od prešivalke „pripeljalo“ pred dvema letoma do delovnega mesta proizvodnega tehnologa v razvojnem oddelku Planike.

„Veste, da ni bilo lahko. Družina, služba, varstvo za komaj rojenega otroka. Danes so to le trpki, po svoje pa tudi lepi in nepozabni spomini. Ko sem se poslovila od šolanja, sem se v tovarni z vso zavzetostjo oprijela dela v sindikalni organizaciji. Zdaj sem že dve leti tudi predsednica izvršnega odbora sindikata v naši delovni organizaciji, ki združuje pet osnovnih organizacij v TOZD. Mimo tega skrbim tudi za razširjanje Delavske enotnosti.“

Silva Rozman sicer ni „pravi“ poverjenik Delavske enotnosti, kot so v drugih delovnih organizacijah. A kljub temu je z vsem srcem z našim listom. „Poverjeniki Delavske enotnosti smo pravzaprav vsi tisti, ki vsak teden dobivamo svoj sindikalni časopis.“

Delavsko enotnost dobijo vsi poverjeniki sindikalnih skupin, predstavniki samoupravnih organov, člani izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata in vodilni delavci. Naročenih imajo 130 izvodov lista.

„Tedaj, ko ima priloge, pa Delavske enotnost v tovarni dobesedno razgrabimo... Prav vsak jo hoče imeti. Sindikalni delavci dobro vemo, zakaj. Delavska enotnost nam je vsakokrat še kako dobrodošla. Pomeni nam dra-

gocen pripomoček za naše delo v sindikatih. Dobro namreč vemo, da mora biti samoupravljalcev široko razgledan. Precej tega znanja nam daje prav naš list. Izkušnje, ki jih pridobivamo ob prebiranju Delavske enotnosti, ob tem, ko spoznavamo, kako so uredili probleme, ki tudi nas tarejo, v drugih delovnih kolektivih, so dragocene tudi za naše podjetje. Tega ne govorim samo zaradi lepšega.“

Ob koncu nam je zaupala še nekaj: „O novi vsebinski zasnovi časnika kot laik ne morem govoriti. Pa vendar mislim, da je dobra. Zdi se mi, da bo poslej, vsaj pri nas, vsak našel nekaj zase. Nam, ki delamo v sindikalnih vodstvih, pa bo postala še bolj dragocena...“

poverjeniki DE

1. LJUBICA PAVLINČ
2. SILVA ROZMAN
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

OB PRIPRAVAH NA II. KONFERENCO ZKPO SLOVENIJE

ZA NOVA KULTURNA ŽARIŠČA

Skupaj s sindikati naj bi si zveze kulturno-prosvetnih organizacij prizadevale ustanoviti še nova delavska društva v delovnih organizacijah

Predsedstvo Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije je v pripravah na II. konferenco ZKPO Slovenije obravnaval poročilo o delu zveze med I. in II. konferenco. Vsekakor bodo v mesecu marcu na zasedanju II. konference delegati lahko potrdili osnovno ugotovitev poročila, da so bile osnovno vodilo dejavnosti ZKPO v minulem štiriletnem obdobju programske smernice, sprejete 1969. leta na V. kongresu ZKPO Slovenije, obogatene z dopolnilnimi sklepi, sprejetimi na I. konferenci 1971. leta.

Iz več kot 100 strani obsega-jočega poročila, ki pripoveduje o delovanju ZKPO v občinah in ZKPO Slovenije in ki govori o bistvenih programsko vsebinskih premikih, o organiziranosti in kadrovski problematiki, o sodelovanju z drugimi kulturnimi in družbenimi dejavniki, o sodelovanju zunaj meja SR Slovenije, o številnih novih sodobnih in kvalitetnih kulturnih akcijah, se je pač v kratkem novinarskem poročilu potrebno odločiti za izbor ene ali dveh pomembnih ugotovitev poročila oziroma iz razprave, ki je težila k izpopolnitvi ocenjevanja.

Naj tokrat velja pozornost podatku, ki ga je tudi razprava na seji predsedstva analizirala ikomentirala. Gre za ugotovitev, da umetniški amaterizem na Slovenskem izrazito narašča. Medtem ko je bilo leta 1973 registriranih v tej organizaciji 535 društev in 160 samostojnih kulturnih skupin, je v letošnjem letu po zbranih podatkih že 651 društev in 220 samostojnih skupin (ni pa podatkov še za občine Ilirska Bistrica, Laško in Logatec). Ta društva in skupine vključujejo več kot 50.000 aktivnih članov. Podatek, ki je zbudil posebno pozornost, pa je, da je zunaj ZKPO še vedno 130 samostojnih kulturnih skupin, za katere pa ni znano, kdo jih povezuje, kje nastajajo, ali nastajajo kot nova kulturna žarišča v delovnih organizacijah itd. ZKPO bi si v prihodnje vsekakor morala prizadevati, da te skupine vključi v svojo dejavnost.

KULTURNA AKCIJA SKUPAJ S SINDIKATI

Poročilo med drugim tudi ugotavlja, da so ZKPO v občinah

nah dosegle v tesnem sodelovanju s sindikati in kulturnimi skupnostmi pomembne uspehe pri organiziranju kulturnega življenja v delovnih organizacijah in pri animiranju delovnih ljudi za kulturo. Skupaj s sindikati so se angažirali pri imenovanju

kulturnih referentov, ustreznih komisij in odborov v delovnih organizacijah, pri urejanju delovnih mest za poklicne organizatorje kulturnega življenja delavcev, pri usposabljanju kulturnih organizatorjev in njihovem uvajanju v kulturno delo, zanje so organizirali seminarje, posvete in pogovore. V mnogih občinskih zvezah so bili prav v zadnjem času ustanovljeni posebni odbori in komisije za organizacijo kulturnega življenja v delovnih organizacijah. Premiki so doseženi tudi pri načrtnem posredovanju abonmajskih predstav za delavce, pri sodelovanju na proslavah. Poročilo tudi ugotavlja, da so prav občinske zveze dale več pobud za ustanovitev kulturnih skupin v delovnih organizacijah. Pri organiziranju kulturnega življenja v delovnih organizacijah so dosegli uspehe predvsem v Radovljici, Kranju, Novi Gorici, Celju, v ljubljanskih občinah, v zadnjem času pa tudi v Mariboru in še nekaterih drugih občinah.

Ustvarjanje novih kulturnih žarišč v delovnih organizacijah bi nemara terjalo nekoliko podrobnejšo analizo in izpopolnitev podobe tistega, kar nastaja novega v delovni organizaciji kot kulturno žarišče, je dejal

eden izmed razpravljavcev. Akcija ZKPO v prihodnje bo vsekakor morala težiti za tem, da se delavci-amaterji tudi po okriljem delovne organizacije organizirajo v različne in številne nove kulturne skupine in društva.

Kako pa lahko kulturno društvo v povezavi z delegati tozdov postopoma prevzame vlogo kolektivnega animatorja kulturnega življenja delavcev, je lep primer novomeška Krka.

Predsedstvo je sklenilo nasloviti na organizacijo ZKPO posebno pismo ob 100-letnici rojstva Ivana Cankarja in z njim opozoriti na številne možnosti vključevanja kulturnih organizacij v kulturne programe ob tem pomembnem jubileju. Predsednik ZKPO Ivo Tavčar je tudi dejal, da bi nemara najlepše praznovali ta jubilej prav s tem, če bi si ZKPO skupaj s sindikati prizadevala, da bi prav to leto ustanovili čim več novih delavskih kulturnih društev v delovnih organizacijah.

S. G.

STE NEMARA PREZRLI

484 učiteljev v druge poklice

Lanski podatek zavoda za šolstvo SR Slovenije, da je osnovne, srednje in njim sorodne šole zapustilo od septembra 1974 do avgusta 1975. leta kar 700 učiteljev, je sprožil veliko zaskrbljenost. Tudi v DE smo o tem podatku dvakrat javno razmišljali in ga analizirali. Obenem pa smo obakrat izrazili dvom v njegovo točnost; domnevali smo, da je statistika zajela tudi odhode učiteljev iz šole na drugo šolo.

Dvom je bil upravičen. Ponovno preverjanje podatkov je opravil zavod, novi podatki pa govore zdaj o tem, da je iz prosvete odšlo v resnici le 484 učiteljev, kar pa je seveda tudi zelo veliko. V druge poklice je odšlo 299 osnovnošolskih učiteljev in 185 učiteljev srednjih in njim sorodnih šol. V teh številkah pa tudi niso zajeti tisti, ki so odšli v pokoj ali v JLA. Tretjina osnovnošolskih učiteljev, ki so prosveto zapustili, se je zaposlila v gospodarstvu, četrtnina pa v upravnih organih, samoupravnih interesnih skupnostih in v družbenopolitičnih organizacijah. Od učiteljev, ki so zapustili srednje šole, se jih je v gospodarstvu zaposlila dobra polovica. Med vzroki, zaradi katerih odhajajo v druge poklice, so najpogosteje navedeni nezadostno vrednotenje odgovornega in zahtevnega učiteljevega dela, neurejeni stanovanjski problemi in večje možnosti za uveljavitev v novem poklicu.

Slabo se piše...

Najnovejša informacija Zveze delavskih univerz Slovenije o finančnem položaju delavskih univerz v letu 1976 kaže, da se slabo piše izobraževanju odraslih. Če odštejemo financiranje osnovnega izobraževanja odraslih, ki ga ureja zakon, potem moramo povedati, da je letos 25 od 47 delavskih univerz povsem izpadlo iz programov in financiranja občinskih izobraževalnih skupnosti, 17 delavskih univerz lahko pričakuje od njih enaka ali le nekoliko več sredstev kot lani, nekoliko več sredstev pa bo dobilo le 8 delavskih univerz. Tako se torej v praksi kaže načelo, da je izobraževanje mladine in odraslih novit proces. Ste v vaši občini že analizirali ta podatek?

Devetnajst delavk iz Gorenja-Elrad v Gornji Radgoni se je lani oktobra povežalo v ženski pevski zbor. Prvič so nastopile za praznik republike in uspešno prestale preizkušnjo. Takole pa so se slikale s svojim zborovodjem Mankom Golarjem pred spomenikom delavcu, ki so ga lani ob 20-letnici te delovne organizacije postavili na tovarniškem dvorišču. (Tekst in foto: Tone Štefanec)

KAJ MI POMENI KULTURNO DELO?

Domen iz družine Končan

Izrazno predstaviti široki publiko neko dramsko delo je umetnost. To zahteva nadarjene in sposobne ljudi, ki so zmožni izraziti to, kar je avtor napisal. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da nadarjenost še ni vse, da je tu potrebno nenehno usposabljanje, vaja, katero se postopno izoblikuje ustreznost izraznosti, ki je potrebna za to, da delo na odru oživi.

Gledališka dejavnost lahko postane posamezniku poklic; veliko pa je ljudi, ki se z gledališčem ukvarjajo le amatersko. To pomeni, da so pripravljani ob delu, ki jim je vir zaslužka, opravljati še eno delo, ki postane izraz njih samih in njihovih hotenj.

Tovariš Domen Končan že trideset let nastopa na amaterskem gledališkem odru kot član gledališke skupine Prosvetnega društva Horjul. Po poklicu mizar, brez gledališke izobrazbe, s prepričljivostjo, naravno igro in spo-ritilnostjo presega splošno raven ama-

terskih gledaliških stvaritev.

V Horjulu pri Ljubljani živi šestdesetletna tradicija gledališkega ustvarjanja. Družina Končan je k temu prispevala zelo veliko. Že Domnov oče je nastopal kot gledališki igralec, danes nadaljujejo njegovo tradicijo sinovi in hči. Domen, Gustel in Mimi nastopajo kot igralci, medtem ko se mlajši brat Franci posveča režiji. Vsi igramo iz neke notranje potrebe, pravi Domen Končan.

— Že od mladih nog igrano, začetki segajo daleč nazaj v osnovno šolo, resno pa sem se začel ukvarjati z gledališčem po vojni.

Neposredno po vojni se je po naših vaseh veliko igralo na mitingih; bile so to v glavnem enodejanke. O kakšnih velikih pripravah, režiji, kostumih, kulislah takrat ni bilo govora, šlo je večkrat za improvizacijo, igralci so bili tako režiserji kot tehnično osebje. Postopoma so prehajali na zahtevnejše

tekste. Tovariš Domen se spominja, s kakšnim navdušenjem so igrali in ob tem poudarja, da jih ni nikoli gnala na oder želja za tem, da bi se le pokazali pred drugimi, ampak želja, da bi nekaj povedali.

Tako so v bistvu brez vsakršne podpore ali spodbude igrali do 1960. leta, ko gre v njihovi ustvarjalnosti za prelomnico. Takrat je Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije začela organizirati režiserske in igralske tečaje, na katerih se je Domnov brat Franci učil režije. Sele tedaj so dobili neki pravi poduk o tem, kako se sploh v gledališču dela, pripoveduje Domen. Do takrat pa so nastopali po svoje, brez strokovnega znanja, za njimi ni stala nobena organizacija, ki bi jim pri delu pomagala, svetovala.

Ko smo tovariša Domna vprašali, kako danes igrajo in kako so organizirani, nam je odgovoril, da se je že marsikaj spremenilo in še se bo moralo. Gledališka skupina v Horjulu šteje deset stalnih članov, pri posameznih predstavah pa sodeluje od dvanajst do štirinajst oseb. Razen režije, ki je zaupana bratu Franciju, se igralci še vedno ukvarjajo tako s kulislami kot s kostumi. Pri Viba filmu in pri Sentjakobskem gledališču si izposojajo kostume. Pripravijo eno delo na leto, ki ga zaigrajo najprej doma. V Horjulu najraje nastopajo.

— Tako hvaležne publike ni nikjer drugje, vsa vas živi z nami, saj pridejo na predstavo skoraj vsi — pravi Domen.

Nato sledijo gostovanja po Sloveniji.

V njihov repertoar sodijo zahtevna dramska dela, predvsem s socialno vse-

bino. Nikoli se niso navduševali za veseloigro.

Ta njihova vztrajnost je žela že bogate rezultate, tovariš Domen Končan pa je za svojo amatersko gledališko ustvarjalnost dobil 1975. leta Linhartovo plaketo in Severjevo nagrado. To sta najvišji priznanji, ki jih lahko dobi igralec amater.

— Če dobiš taki priznanji, imaš občutek, da si res nekaj ustvaril. Vesel sem teh dveh nagrad. Prvič zato, ker je bilo s tem priznано moje življenjsko delo, in drugič zato, ker vem, da več nisem sam, da me vedno spremljajo oči organizacije, ki bedi nad dosežki gledaliških amaterjev. Nagrada je spodbuda za nadarjene amaterje, pospešuje aktivnost med amaterskimi vrstami.

Ko smo ga vprašali, katero od priznanj mu več pomeni, je odgovoril, da je bil ob Severjevi nagradi bolj ganjen, ker ga le-ta veže na spomin našega velikega dramskega ustvarjalca, ki bo večno ostal živ v vseh nas.

— Ob podelitvi Severjevih nagrad sem tudi spoznal, kako slovenska kulturna javnost čuti veličino tega našega igralca, čuti, da lahko pridejo le iz ljudstva veliki ljudje. To so ljudje z veliko toplino in navdušenja, a žal spoznamo njihovo veličino šele takrat, ko jih več ni.

Domen s hčerko Mojco

KATJUŠA ROJAC

KOMISIJA PREDSEDSTVA SVETA ZVEZE SINDIKATOV MAKEDONIJE ZA ŽIVLJENJSKE IN DELOVNE RAZMERE

V pripravi je »socialna izkaznica«

Sklepi devetega kongresa Zveze sindikatov Makedonije vključujejo tudi izdelavo „socialne izkaznice“ za vsakega delavca v tej republiki. Vse kaže, da bo ta kongresni sklep kmalu uresničen, saj uvajajo „socialno izkaznico“ po enotnih kriterijih v vseh delovnih organizacijah. Ker je med cilji socialnega in gospodarskega razvoja republike navedena kot pomembna naloga tudi hitrejša rast življenjskega standarda, bo na osnovi teh podatkov razvidno, kje je potrebno ukrepati in kako usmeriti delovanje družbenih dejavnikov k uresničenju dogovorjenih ciljev.

V vprašalniku, ki ga je sprejela komisija predsedstva sveta Zveze sindikatov Makedonije za življenjske in delovne razmere, je 25 vprašanj s področja vsakdanjega življenja in dela delovnih ljudi, njihovega osebnega in družbenega standarda itd. V anketnem listu so rubrike, ime in priimek delavca, kvalifikacija njegovi družinski člani in zdravstvene raz-

mere. Z anketo pa bodo zbrali tudi podatke o številu članov gospodinjstev, koliko zaslužijo, kje so otroci, ko starši delajo, kakšno stanovanje ima delavec, koliko plačuje najemnine, ali ima morda še druge vire dohodka itd. S temi minimalnimi podatki bodo organizacije združenega dela, sindikalne organizacije in drugi zainteresirani dobili vpogled v materialni in socialni položaj vsakega zaposlenega.

„Socialna izkaznica“ zaposlenih bo tako služila tudi kot osnova za akcijo sindikatov za izboljšanje življenjskega standarda, saj bo pokazala, čigav standard je potrebno zavarovati ter kje in v kolikšni meri bo treba solidarnostno reševati vprašanje življenjskega standarda. Pomembni so ti podatki tudi zato, ker je bilo doslej na tem področju storjenih veliko napak, saj je bil pogosto zaščiten standard socialno neogroženih – tudi zato, ker nismo vedeli, kako kdo živi in komu je potrebna pomoč.

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA ZVEZNEGA ODBORA SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV JUGOSLAVIJE

Zanemarili delitev po delu

Tudi letos bodo v središču pozornosti ista vprašanja kot doslej, vendar pa bo le treba najti manjkajoče vsebinske rešitve

Izvršni odbor zveznega odbora Sindikata gradbenih delavcev je na zadnji seji proučil opravljeno delo pri oblikovanju samoupravnih sporazumov o pridobivanju in delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke v gradbeništvu, naloge pri uresničevanju splošnega ljudskega odpora in družbene samozščite ter izobraževanje gradbenih delavcev za samoupravljanje.

Na seji so poudarili, da so bili problemi, s katerimi so se kolektivi soočali pri pridobivanju in delitvi dohodka, vedno v žarišču pozornosti tega sindikata. Rešitve so seveda iskali v samoupravnem sporazumevanju. Po tej poti so bili doseženi pomembni rezultati: zmanjšane so nepravilno visoke razlike v osebnih dohodkih pri posameznih poklicih kot tudi razlike med delovnimi organizacijami, panogami ter skupinami dejavnosti.

Analize samoupravnih sporazumov o pridobivanju in delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke so razkrile številne slabosti. Ena takšnih je nepovezanost pogojev za pridobivanje dohodka s sistemom delitve in samoupravnim planiranjem. V precejšnji meri je zanemarljiva tudi delitev po delu, kar povzroča, da so se osebni dohodki pogosto oblikovali v odvisnosti od trenutno ustvarjenega dohodka in ne na osnovi rezultatov dela. Marsikje so pogoje za pridobivanje dohodka skrčili le na zunanje dejavnike (politično cen) in ob tem zanemarjali organizacijo dela, racionalno izkoriščanje zmogljivosti, razvoj tehnične in kadrovske opremljenosti in podobno. Na seji so tudi ugotovili, da ponekod kljub sklepu, da so podpisniki samoupravnih sporazumov temeljne organizacije združenega dela,

to načelo še ni uresničeno. Po navadi v takih primerih tudi ni dosledno oblikovana tudi temeljna organizacija združenega dela.

Zato ostane tudi v bodoče med najpomembnejšimi nalogami skrb za

pravilno oblikovanje TOZD, saj je to pogoj, da bi delavci sploh lahko ugotavljali svoje delovne rezultate ter jih primerjali s sorodnimi kolektivi. Prav tako bo potrebno nadaljevati z delom na področju oblikovanja reprodukcijskih celot ter pri dograje-

vanju vsebine sedanjih samoupravnih sporazumov. Za nekatere proizvodne procese pa bo potrebno izoblikovati skupna merila dela, saj je to pogoj za določanje cene posameznih skupin proizvodov.

B. V.

PO IZREDNI SKUPŠČINI SPLITSKIH SINDIKATOV

Razplet ni mogel biti drugačen

Čemu se je nekaterim zameril sindikat in zakaj mu je članstvo prižigalo zeleno luč za nadaljevanje sedanje dosledne usmeritve?

V zadnjih dveh letih je bilo čutili dejavnost splitskih sindikatov na vsakem koraku v družbenem in gospodarskem življenju te občine. Vendar pa to ni bilo po volji nekaterim krogom v Splitu, kar še posebej velja za tehnokratske in menažerske sile ter za ljudi, ki so posredno ali neposredno pod njihovim vplivom. Če so delovni ljudje sprejeli tvorno dejavnost splitskih sindikatov med delovnimi ljudmi z odobravanjem, pa so nekateri želeli sindikat ponovno „postaviti“ v vlogo, da bi se ukvarjal z manj pomembnimi zadevami v delovnih organiza-

cijah in še posebej v mestu. Tem krogom ni ustrezalo, da se sindikat ukvarja z razreševanjem vsebinskih vprašanj razvoja družbenih in proizvodnih odnosov in še posebej ne s takšnimi, ki so življenjskega pomena za delavski razred.

KOMU JE BIL SINDIKAT V NAPOTO?

Oporni tvorci vlogi sindikatov pri razreševanju najpomembnejših vprašanj so očitno, češ da je preveč radikalen, nestrpen in brezkompromisen; da prevzema pristojnosti, ki mu ne grejo ne med delovnimi ljudmi niti v življenju mesta, pa tudi zato, ker je preveč dobesedno razumel duha in črko ustave in ju želi uresničiti ne glede na konkretne razmere.

To je bilo soočenje dveh različnih političnih usmeritev in v nekaterih razpravah na skupščini so bile zelo jasno izražene zahteve, da morajo sindikati za svoje delovanje in ravnane sprejeti politične posledice. Javno je bila izražena tudi zahteva, da mora vodstvo splitskih sindikatov odstopti.

Toda v presenečenje tistih udeležencev skupščine, ki so pričakovali drugačen razplet, je večina delegatov na skupščini podprla dosedanje delo vodstva splitskih sindikatov, usmerjenost njegove aktivnosti in se zavzela za še bolj odločen boj za uresničevanje samoupravnih

pravic in interesov delavskega razreda.

V razpravi so delegati ocenili, da družbene in gospodarske razmere v občini niso zadovoljive. Skupni fizični obseg proizvodnje je bil lani komaj enak predlanskemu, v osnovnih panogah, kot so črna metalurgija, ladjedelništvo in kemija pa celo nekoliko nižji. Produktivnost je manjša za nekaj odstotkov, kar je – po mnenju skupščine – zelo zaskrbljujoče. Število zaposlenih se je v družbenih dejavnostih povečalo za 6%, v kulturnosocialnih celo za 10%, medtem ko je rast števila zaposlenih v industriji dosegla le 1,67%. Takšni podatki narekujejo vsem subjektivnim silam v občini, da raziščejo vzroke takih gibanj.

Očitno je, da je v Splitu zelo razvita nadgradnja; da pa imajo sorazmerno skromno materialno osnovno, katere razvoj v zadnjih letih celo nazaduje. Ta razkorak pa je v bistvu vzrok za vse spopade v Splitu; in prav razreševanju tega problema so splitski sindikati namenili največ pozornosti, kar pa je bilo trn v peti tistim, ki v tem vidijo pretirno lastnemu položaju.

Skupščina splitskih sindikatov je zelo jasno poudarila, da je reševanje vseh življenjskih vprašanj v občini seveda ob sodelovanju vseh drugih subjektivnih sil, prvenstvena naloga sindikatov kot razredne organizacije delavcev. S takšno opredelitvijo ter vsi podpora delegatov dosedanjih delovni usmeritvi sindikatov pa vse kaže, da splitska sindikalna organizacija stopa v še bolj plodno obdobje.

M. M.

Leto zaključeno s solidarnostjo

Pred novim letom se je v Zagrebu, pred gradbiščem „Industrogradnje“ v Travnem, zbralo več sto delavcev. Kljub slabemu vremenu in megli je bilo mnogim toplo in na obrazih jim je sijala radost. 400 delavcev je dobilo odločbe za vsebite, ključke novih solidarnostnih stanovanj in s tem prav gotovo najlepše novoletno darilo.

Letos bo v tem zagrebškem naselju, kjer se je gradnja solidarnostnih stanovanj močno razmahnila, saj je vseljenih že 4.000 stanovanj, dobilo streho nad glavo še 2142 družin. Novih 1500 stanovanj pa bo zgrajenih in vseljenih do konca naslednjega leta. S tem bo uresničen sedanji program gradnje stanovanj za delavce v Zagrebu.

ABC odnosov v kolektivu

NE KRADI NAM ČASA!

Morda bo kdo vprašal, kaj imajo skupnega odnosi v kolektivu in načrtovanje? Veliko, kajti dober in uresničen plan prispeva levji delež k osebnemu in seveda tudi skupnemu zadovoljstvu.

Ljudje smo različni in različne so naše želje, prav tako, kot so različni cilji. Nekateri bi radi poglobili svoje strokovno znanje, drugi bi radi višjo stopnjo izobrazbe, tretji bi se radi naučili tujega jezika, četrti bi radi redno tako ali drugače skrbeli za svojo telesno kondicijo... In tako dalje.

Mnoge želje pa se pri marsikom končajo z ugotovitvijo:

„Ah, saj nimam nikoli časa! Ne vem, zakaj se toliko peham,

saj ni moje življenje vredno počenega groša!“

Če pa bi si le vzeli malo časa in razmislili, za kaj porabijo svoje ure in minute, če bi ločili nujno od nenujnega, koristno od nekoristnega, bi mnogi nedvomno odkrili velike rezerve časa – tako na delovnem mestu kot v zasebnem življenju. Od tod je potreben samo še plan, kako razvrstiti tiste ure, ki jih imamo vsak dan na voljo in slej ko prej bomo prispeli na naš cilj.

Veliko ljudi poznam, ki so si natanko razdelili svoj čas. Toliko in toliko ur za delo, toliko ur za pogovore s sodelavci in naposled – toliko in toliko časa zase in svojo družino. To so ljudje, o katerih vsi pravijo, da

so pri delu uspešni, sami pa zadovoljni s svojim življenjem. Nervozni in zlovoljni so le takrat, kadar imajo veliko dela, pa jih kdo moti z nepotrebni in nepomembnimi stvarmi, kot da ne bi nikoli slišali za star pregovor „čas je zlato“. In denar. Le-tega smo se na srečo že naučili razvrščati tako pri delu kot doma, čas pa mnogi razmetavajo, kot da bi živeli vsaj dvesto let, hkrati pa ga kradejo tudi drugim.

Zato kaže o času več razmišljati, pa tudi kaj ukreniti. Kajti spoštovanje časa svojega sodelavca prispeva k dobrih odnosom vsaj toliko kot, na primer, prijazna beseda in pravično razdeljeni osebni dohodki.

NEZAKONITO OB DELO

Piše: Mija Lipužič

VPRASANJE:

Na odločbo o prenehanju lastnosti delavca v združenem delu sem vložil zahtevo za varstvo svojih pravic na delavski svet organizacije združenega dela. Delavski svet je po zelo kratkem postopku, ne da bi si priskrbel mnenje sindikalne organizacije in ne da bi me vabil na sejo, zahtevo zavrnil in potrdil prvotno odločbo. Na moje ugovore sem prejel odgovor, da to ni bistveno. Zanima me, ali je takšno odločanje delavskega sveta v skladu z zakonitimi predpisi?

R. Z., KOPER

ODGOVOR:

Delavski svet ni ravnal zakonito. Gre za hude in bistvene kršitve. Glede navzočnosti delavca na seji organov upravljanja, ko razpravljajo in odlo-

čajo o njegovih pravicah ali dolžnostih v temelji organizaciji, govori 67. čl. republiškega zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, ki pravi, da ima delavec pravico biti navzoč vselej, ko obravnavajo njegove pravice, ali dolžnosti. Isti člen tudi odloča, da mora biti delavcu zagotovljeno, da osebno in neposredno varuje svoje pravice. To pomeni, da mora biti delavec vabljn na sejo organa, kadar se odloča o njem. Seveda pa se delavec lahko tej pravici odpove in na sejo ne pride. Če niste bili vabljni na sejo delavskega sveta, ko je odločal o vašem nadaljnjem delu na osnovi vaše zahteve, je to že ena bistvenih kršitev omenjenega zakonskega določila. Druga, absolutna in bistvena kršitev

pa je opustitev dolžnosti prisrčbeti mnenje sindikalne organizacije ob preizkušnji zahteve delavca, ki meni, da mu je kršena kakšna pravica iz združenega dela. Člen 61 zveznega zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu namreč določa, da si je treba ob ponovnem preizkušnji zahteve prisrčbeti mnenje sindikalne organizacije. Sodna praksa je zavzela stališče, da je pravica iz čl. 61 (mnenje sindikalne organizacije) absolutna in gre zato vselej za bistveno kršitev in s tem tudi nezakonitost sklepa ali odločbe. Glede na to vam svetujemo, da – če rok še ni potekel – vložite predlog za uvedbo postopka pred sodiščem združenega dela.

kupon §

§

PRAVNIK SVETUJE

ZAČASNA ZAMRZNITEV CEN IN ZASLUŽKOV NA NIZOZEMSKEM

HOČEJO VELIKO, AMPAK ...

Previsoki stroški onemogočajo naložbe v tujini in zmanjšujejo konkurenčno sposobnost gospodarstva

Nizozemska vlada je sklenila za šest mesecev zamrzniti zasluzke in cene, da bi tako okreplila konkurenčni položaj industrije.

Nezaposlenost in inflacija sta se v zadnjih mesecih na Nizozemskem zvišali bolj, kot je bilo predvideno, je dejal minister za finance, ko je najavil zamrzniti

te cen in zaslužkov. Visoki stroški dela družbam onemogočajo naložbe v tujini.

Vladni ukrepi so bili na rešetu tudi že v parlamentu. Načrt sveta ministrov namenja pozornost predvsem rasti zaslužkov in prispevkov ter v zvezi s tem tudi cenam v letu 1976.

V januarju je že predviden

porast zaslužkov za 4,5%, s čimer naj bi nadomestili zvišanje cen v letu 1975, vendar pa so v teku prizadevanja, da bi preprečili nadaljnje težnje po zvišanju plač, sicer ne bo možno znižati stopnje inflacije od sedanjih 10% na 6% ob koncu leta 1976.

N. Ž.

TA TEDEN V ŽARIŠČU

KITAJSKA – Umril je predsednik vlade in prvi podpredsednik partije Ču En-laj. Od leta 1972 je bolehal za rakom, ki ga je priklenil na bolniško posteljo. V javnosti se je zadnjič pojavil septembra 1974, leta, na proslavi 25-letnice ljudske republike Kitajske, vendar je tudi v bolnišnici nadaljeval svojo državniško dejavnost. Nazadnje je 7. septembra lani sprejel romunsko partijsko delegacijo. S temi pogovori se je končala njegova uspešna zunanje-politična dejavnost, v kateri je po mnenju mnogih dosegel vrh leta 1972, ko se je začel kitajsko-ameriški dialog na najvišji ravni. Ču En-laj je bil tesno povezan s predsednikom kitajske KP Mao Ce-tungom, v svoji veliki domovini in po svetu pa je zaslovel predvsem kot izredno uspešen in vztrajen uresničevalec Maove politike, manj pa kot njen neposredni oblikovalec. Njegova smrt Kitajske ni presemetila, saj so za zahrbtno bolezen vedeli več kot tri leta, tako da je kitajskemu vodstvu najbrž jasno, kdo bo Ču En-lajev naslednik. Čeprav njegovega imena javno še niso sporočili, opazovalci ugibajo, da imajo verjetno največ možnosti dosedanj prvi podpredsednik vlade Teng Hsiao-ping, ki je Čuja nadomestil že med njegovo boleznijo, in člana najožjega partijskega vodstva Vang Hung-ven in Čang Cun-čiao.

vodstvom Agostina Netta, in pripadniki nasprotnih gibanj FNLA in UNITA. Zaman so vsa prizadevanja za ustavitve spopadov, v katerih se proti vojski MPLA bojujejo tudi tuji plačanci in v katere je posegla tudi rasistična Južnoafriška republika. Tako je propadel tudi poskus organizacije afriške enotnosti, da bi na izrednem zasedanju v Adis Abebi uskladila stališča afriških držav do Angole. Afrika je ostala razcepljena. Voditelji črne celine se niso mogli zediniti – polovica jih je podpirala nigerijsko resolucijo, ki je zahtevala priznanje ljudske republike Angole, druga polovica pa je bila bolj naklonjena senegalskemu dokumentu, ki je zahteval „spravo“ med vsemi tremi angolskimi gibanji in „prostor pod soncem“ za FNLA in UNITA, torej za gibanji, ki sta povezani s tujimi intervencionisti in z orožjem v rokah nasprotujeta neodvisni in neutršeni usmeritvi Angole pod Nettovim vodstvom.

BLIŽNI VZHOD – Medtem ko prve strani časnikov še vedno polnijo novice o krvavih spopadih v Libanonu, se je celotna kriza na Bliznjem vzhodu znašla na dnevnem redu varnostnega sveta ZN. Zasedanje bojkotira Izrael, ker so nanj povabili palestinske predstavnike. Vodja palestinske delegacije Faruk Kadumi je že spregovoril pred varnostnim svetom in dejal, da PLO ponuja rešitev v obliki mirnega in dostojnega življenja vseh Arabcev in Židov v demokratični Palestini.

VLADO BARABAS

FRANCIJA

Cene pa kar rastejo ...

Francoska levica ne verjame uradnim podatkom o rasti cen

Prvi januarjski dnevi so vrnilili Franciji stare skrbi. Cene so kot na ukaz začele hitro rasti. Rekord imajo avtomobili: 30-odstotna podražitev v 18 mesecih. Pravkar so objavili povečanje cen električnih aparatov, knjig, tekstila, kave. Ob koncu decembra so skočile cene bencina in plina. Zdaj bodo prišle na vrsto alkoholne pijače (povečanje cen za 14%) in cigarete. Železnica podražuje prevoz za 8%, pa tudi pošta zahteva več za svoje storitve. Levica, posebno KP Francije, v listu „Humanite“ trdi, da uradni podatki, po katerih naj bi cene lani narasle manj kot za 10%, niso resnični. Generalna konfederacija dela navaja, da gre najmanj za 15-odstotno rast cen.

Po analizi mednarodne organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) s sedežem v Parizu lahko v letu 1976 pričakujejo v Franciji 12-odstotno inflacijo in nadaljnje povečanje brezposelnosti, ki bo ob koncu leta verjetno vključila že 5,5% aktivnega prebivalstva.

V. B.

kdo je kdo

Dr. AGOSTINO NETTO

predsednik LR Angole

„Bojevali se bomo vse dotlej, dokler od nasilja ne ostane samo naše slovo.“ Tako je v letih neusmiljene vojne s portugalsko armado govoril nekdanj prezirani črnski deček, ki je postal zdravnik, pesnik, politik in revolucionar. Agostino Netto se je znašel v središču javne pozornosti pri 38 letih, ko je bil v izgnanstvu na Portugalskem. Danes, ko mu je 54 let, nadaljuje trnovo pot, ki jo je njegova dežela začela pred 15 leti.

Nettu se je leta 1962 posrečilo zbežati iz portugalskih zaporov. Istega leta so ga na nacionalni konferenci MPLA – ljudskega gibanja za osvoboditev Angole izvolili za predsednika. Takrat je Netto svoj zdravniški skalpel zamenjal s puško, ki jo je leto poprej zgrabilo tudi angolsko ljudstvo.

„Eno je gotovo,“ je nekaj let pozneje izjavil eden izmed afriških državnikov, „od trenutka, ko je vodstvo osvobodilnega gibanja prevzel Agostino Netto, je MPLA postalo gibanje, ki bi si ga morali izmisliti, če ga ne bi bilo.“ Netto je vedno zagovarjal idejo: „Gibanje mora biti v rokah ljudstva. Potrebno je zgraditi družbo, v kateri človek ne bo izkoriščal človeka... Glas ljudstva je edini pogoj, ki bo omogočil državi, da se reši kolonializma in neokolonializma.“

Ljudsko gibanje je utrdilo svoje zaledje med ljudstvom – od tod vsi njegovi uspehi in ne

nazadnje, uspešno uveljavljanje zakonite oblasti danes, ko se mora bojevati proti separatističnim gibanjima FNLA Roberta Holdena in UNITA Jonesa Sawimbija, ki jima pomagajo tuji plačanci, avanturisti in – mednarodni kapitalizem.

Tisto, kar ves svet imenuje državljanska vojna v Angoli, je za Agostina Netta samo podaljšanje boja za nacionalno osvoboditev, boja proti kolonializmu in neokolonializmu, ki hoče obdržati svoje interese v Angoli.

J. P.

SOVJETSKA ZVEZA NA PRAGU NOVEGA GOSPODARSKEGA LETA

SKROMNEJŠE STOPNJE RASTI

Nazadovanje kmetijske proizvodnje v minulemu letu vplivalo na previdnejše načrtovanje v vseh gospodarskih dejavnostih letos

Ker gospodarski rezultati v letu 1975 niso izpolnili pričakovanj, je sovjetska vlada morala za letos predvideti skromnejše stopnje rasti. Vodja sovjetskega načrtovalnega urada Nikolaj Bajbakov je na vrhovnem sovetu izjavil, da so vzroki za tak razvoj predvsem v občutnem nazadovanju kmetijske proizvodnje, vendar pa konkretnih podatkov o žetvi ni navedel. Najneugodnejši, uradno objavljeni podatek o rezultatih žetve v tekočem petletnem planskem obdobju je iz leta 1973, ko je pridelek žita v Sovjetski zvezi znašal 168 milijonov ton. Po oceni lanskega pridelka žit ni znašal več kot 170 milijonov ton. Če upoštevamo rezultate žetve v zadnjih petih letih in jih primerjamo z načrtovano proiz-

vodnjo ter s tržnimi potrebami, ugotovimo, da je v omenjenem obdobju nastal primanjkljaj – najmanj 40 milijonov ton žita, ki ga je Sovjetska zveza morala uvoziti iz ZDA in Kanade.

Pičli rezultati v proizvodnji kmetijskih surovin so narekovali previdnejše in skromnejše načrtovanje proizvodnje v letu 1976, ne le v kmetijstvu, ampak tudi v drugih gospodarskih dejavnostih. Tako naj bi rast proizvodnje v sovjetski težki industriji znašala 4,9%, v lahki industriji pa le 2,8%. Izdatki za opremo bodo ostali na ravni minulega leta in bodo v celotni proračunski porabi, ocenjeni na 217 milijard rubljev, udeleženi s približno 8%. Za kmetijstvo pa sovjetski načrtovalci predvide-

vajo, naj bi se proizvodnja letos povečala za 14% v primerjavi s poprečjem, kot ga je določil petletni plan.

Uradne ocene še posebej poudarjajo neugodno dejstvo, da lani niso bili doseženi pričakovani rezultati pri rasti produktivnosti dela. Zato za letos predvidevajo, naj bi 86% rasti delovne storilnosti dosegli z izboljšanjem učinkovitosti dela. Od uresničitve teh predvidevanj je še največ odvisno, ali se bodo osebni dohodki v letošnjem letu dvignili za nadaljnjih 2,3% v primerjavi z minulim letom in dosegli, denimo v industriji, poprečje 150 rubljev mesečno, kar so v Sovjetski zvezi načrtovali že za minulo leto.

NANDE ŽUŽEK

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

VARNOST ZA VSAKO CENO, DAJTE NO!?

Varnostni inženirji in tudi drugi strokovnjaki, ki se zavzemajo za uveljavljanje varnostnih normativov in zahtev, se srečujejo z najrazličnejšimi mnenji, ki jih presenečajo. Takšna mnenja so:

„Pokažite mi natančno člen zakona ali pravilnika, ki določa, kar zahtevate glede varnosti. Če to dokažete, bomo premislili, kaj naj storimo.“

„Glejte, sem referent za uvoz tehnične opreme, moja naloga je samo posredovanje pri uvozu pa nič drugega. Provizija uvoznika nikakor ne prenese še skrbi za varnost. To je lahko izključna skrb naročnika – naša pa ne!“

„Ali ne veste, da zahteve varstva pri delu le povečujejo p izvodne stroške. Naša proizvodnja enostavno ne prenese še vseh teh stroškov.“

„Povejte mi raje, čemu Jugoslavija tako poudarja varstvo pri delu, ko vidimo, da

inozemski proizvajalci v državah, ki so tehnično zelo razvite, tudi pri novih napravah in pripravah ne upoštevajo vsega, kar navajate. Ali ne vidite, da z zahtevami varstva slabite našo konkurenčnost?!“

„Trdite, da je treba nevarnosti analizirati, raziskovati, projektirati, preizkusiti ter utrditi varnostne rešitve – morda! Vendar to ni za proizvodnjo to je delo za inštitute, ki naj jih plačuje skupnost, nikakor pa ne proizvodnja, posebno pa ne neposredni proizvajalec.“

„Vprašujete, kako je organizirana skrb za varnost pri nas? Dobro! Sedaj imamo varnostnega inženirja, ki je zadolžen za varnost pri delu.“

„V razvojnem oddelku načrtujemo in konstruiramo le nove izdelke, ki jih bomo dali v proizvodnjo in na trg. Novi izdelki morajo ustrezati kupcem in morajo biti konkurenčni. Varnost pri tem ni naša skrb.“

„Sem dispečer delovnih nalogov. Skrbim za izstavitve delovnih nalogov, za pravo materiala, orodja in normativov učinka dela. Z varnostjo nimam nič opraviti – poznam le normative učinkov dela, časa in porabe materiala. Normativov varnega dela ne poznam, to je skrb varnostnega inženirja...“

„Glejte, delamo za izvoz po tesno določenih rokih – ne obremenjujte nas še z varnostjo! Preprosto ne utegnemo!“

„Ne bodite smešni s trditvijo – varnost in zdravje pri delu za vsako ceno! Ceno imajo: material, delo, izdelki, stroji. Nisem pa še videl kalkulacije, ki bi določala ceno varnosti in zdravja pri delu.“

Primeri navedenih osebnih mnenj nam potrjujejo prepričanje, da neizoblikovana zavest o pomenu varstva pri delu pomeni temeljni vzrok za nesreče pri delu.

sprašujete - odgovarjamo

V našem podjetju, kjer tudi še vedno dobivamo v bonih le po 100 dinarjev regresa za prehrano, smo z zanimanjem prebrali vprašanja in odgovore, ki ste jih objavili v prejšnji številki. Vsaj nam je jasno, kako je treba ravnati in smo našega delegata v zboru podpisnikov sporazuma že opozorili, naj v komisiji podreza, da bi sporazum čimprej uskladili s sindikalno listo. Zato pa nas moti, ko vidimo, da so v sosednjem podjetju delavci prvi delovni dan v novem letu že dobili bone za 250 din. Jasno je, da so jih tudi vzeli. Zanima pa nas, ali je to zakonito, saj v tako kratkem času še niso mogli dobiti soglasja občinskega sveta zveze sindikatov.

V. J., KOPER

Na vprašanje našega bralca je odgovoril EMIL ŠUŠTAR, v.d. predsednika odbora za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodkov in osebnih dohodkov pri RS ZSS:

Soglasje za določen čas, da v organizaciji združenega dela lahko začasno izdajajo vrednostne bone za prehrano, izda občinski organ sindikatov potem, ko je zahteval in prejel mnenje ustreznega republiškega odbora sindikatov. Kriteriji o tem, kdaj in pod kakšnimi pogoji je mogoče izdati soglasje, pa še niso izoblikovani. To pomeni, da je do nadaljnjega dovoljeno izdajati vrednostne bone za prehrano le do višine 100 din mesečno. Zato bodo proti odgovornim osebam v delovni organizaciji, kjer so očitno ravnali na svojo roko, seveda morali slediti tudi ukrepi.

SPOZNALI SMO: DA V VSEH PANOGAH NE MOREMO BITI »VRHUNSKI«

Ena sama pot: najširša selekcija in visokostrokovno delo!

Usmeritev le v dve športni panogi je v tem trenutku nujna, seveda pa ni dokončna...

Predlog o prednostni razvrstitvi športnih panog ponuja osnovo za pripravo družbenega dogovora, s pomočjo katerega bomo hitreje napredovali tudi na področju vrhunškega športa. Že pred časom smo se namreč zedinili, da vprašanja — ali vrhunski šport ali ne — ne gre več načenjati. Zato tudi vsi sprejeti dogovori opredeljujejo vrhunski šport kot sestavni del našega telesnokulturnega življenja. Skratka, gre le še za vprašanje, kako hitreje napredovati in katero pot ubrati, da bomo tudi na področju vrhunškega športa končno prišli na zeleno vejo. In ker smo spoznali, da prav v vseh športnih panogah ne moremo biti »vrhunski«, razlogov za to je veliko, smo se tudi odločili za dogovor o prednostni razvrstitvi športnih panog.

Odločitev je bila potrebna, saj je bila sila spoma naša dosežanja praksa, ko smo si ob vsaki priložnosti želeli vrhunške dosežke in praktično v vseh športnih panogah, hkrati pa smo le malo storili, da bi jih tudi omogočili. Po naključju smo se v minulih letih včasih sicer lahko pohvalili s športniki na najvišji svetovni ravni, toda hiter razvoj vrhunškega športa tudi vse hitreje izključuje naključja.

MOŽNOST, ODZIVNOST, MATERIALNI POGOJI...

Tako nam ostaja ena sama pot, ki vodi k resnično vrhunskim dosežkom: na osnovi množičnosti najširša selekcija, visokostrokovno delo in angažiranje vseh potrebnih kadrov. Tudi največji in najbolj bogati narodi niso kos želji, da bi razvijali vrhunski šport v vseh njegovih pojavnih oblikah. In ta resnica velja še toliko bolj za

naš narod, ki ni posebno bogat, ki ni tako zelo številen in ki na področju vrhunškega športa nima kdove kako bogatih izkušenj!

Od tod tudi odločitev, da se omejimo le na dve športni panogi, kjer bo možna postopna uveljavitev celovitega koncepta vrhunškega športa. Vsaj za zdaj, ko imamo omejena sredstva, ko imamo skromno število kadrov! Drugačna rešitev pravzaprav ni možna, čeprav bosta prioritetni skupini II in III pomembno dopolnilo predvidenih sprememb.

Torej, odločili smo se, da bosta športni panogi v I. prioritetni skupini deležni največ pozornosti in tudi največ sprememb. Seveda spremembe zadevajo samo tisti del, ko gre za vrhunski šport in ne celotnega položaja panoge v telesnokulturnem prostoru. Ko bomo, denimo, opredeljevali športno-rekreativno dejavnost, bosta sicer prioritetni panogi v vrhunskem športu enakovredni vsem drugim.

Pri določanju prioriteten panog je bistveno vprašanje kriterijev. Skupina, ki je pripravljala gradivo za pripravo družbenega dogovora, je evidentirala več kot 70 možnih kriterijev. Nekatere od teh je možno dokaj natančno upoštevati in uporabiti, zato so tudi objektivnejši, pri drugih pa je ocena subjektivnejša. Med možnimi kriteriji so nekateri odločilni, drugi pomembni, tretji spet manj pomembni. Zato smo zbrali štiri skupine kriterijev, ki so sintetični, celoviti, medsebojno povezani ter soodvisni. Pri tem smo upoštevali predvsem možnost izvedbe programa, popularnost in odzivnost panoge, materialne možnosti in seveda mesto panoge v jugoslovanskem, evropskem in svetov-

nem telesnokulturnem prostoru.

ODLOČITEV NI DOKONČNA

Z doslednim upoštevanjem omenjenih meril smo se dokopali do predloga, naj bi uvrstili v prvo prioriteto skupino atletiko in košarko.

Ob tem kaže poudariti dvoje: usmeritev le v dve panogi je v tem trenutku nujna, ni pa dokončna in bržčas ne bo veljala neomejen čas. Razumljivo pa je, da gre vsaj za naslednje srednjeročno obdobje. Kasneje pa bomo verjetno lahko postopoma širili to prioriteto. Nenehno spremljanje dogajanja in preverjanje uresničevanja programov v omenjenih dveh panogah ali novi elementi, ki se lahko pojavijo, bodo narekovali ustrezne posege in, če bo potrebno, tudi izločitev panoge.

V drugo prioriteto skupino naj bi uvrstili športne panoge na osnovi dveh meril: po kriteriju uspeha in po kriteriju prioritete položaja v občinah. V javni razpravi naj bi torej določili vsaj najpogostejše in najznačilnejše občinske prioritete, te pa naj bi postale tudi republiške prioritete.

Tako bodo lahko imele tudi občine tri prioritete skupine: — Prva prioriteta skupina bo skupna vsem slovenskim občinam. V tej skupini naj bi bili atletika in košarka.

— V drugi prioritetni skupini naj bi imele občine največ dve dodatni panogi, ki pa niso obvezne.

— V tretji prioritetni skupini naj bi bili posamezniki, ki so v republiški prioriteti III, in tudi drugi, ki jih izberejo občine na osnovi dogovorjenih skupnih meril.

Na severozahodnem delu Soriške planine so si delavci ljubljanskega Litostroja postavili že leta 1957 na višini 1306 metrov svojo planinsko postojanko. Pozneje so si omislili še depandanso s 54 ležišči. Litostrojska kočja je v nasprotju z našimi drugimi planinskimi postojankami odprta poleti in pozimi, saj so tu idealne možnosti tako za sprehode in daljše izlete kot tudi za smuko. Tu obleži sneg že v

jesenskih mesecih, skopni pa šele konec maja. Prav zaradi izjemne lege Soriške planine je Skupščina občine Skofja Loka tudi sprejela razvojni program Soriške planine, ki jamči smotrno in postopno zgraditev novega rekreacijskega središča, ki bo namenjen predvsem zimski in poletni rekreaciji delovnih ljudi ozjega in širšega gravitacijskega območja. — (Foto: A. Ul.)

KOČEVJE

USPEŠNE ODBOJKARICE

Minula sezona je bila za kočevske odbojkarice v II. republiški ligi zelo uspešna. Osvojile so namreč tretje mesto in utrpele le dva poraza.

Po odhodu Cebina v JLA je ekipo nekaj časa vodil sedanjí predsednik kluba Jovo Čokorilo, potlej pa je trenersko

dolžnost prevzel Rajko Luzar. Nastopalo je 10 igralk: Curl, Stopar, Benčina, Levstik, Jakopin, Vesel, Volf, Lapuh, Šerčer in Ciglič. Slednja se je šele ob koncu sezone vrnila v matični klub iz ljubljanskega Viča.

Odbojkarice niti v „mrtvi“

sezoni niso prenehale vaditi, saj dvakrat tedensko vadijo v dvorani Doma telesne kulture.

Po besedah strokovnega vodstva kluba imajo odbojkarice v drugem delu prvenstva lepe možnosti za najvišje mesto, ki vodi v I. republiško ligo.

Z. FAJDIGA

NOVICE, REZULTATI, MNENJA...

SEŽANA

PRIZNANJA NAJBOLJŠIM

Telesnokulturna skupnost v Sežani je podelila priznanja najuspešnejšim športnikom in telesnokulturnim delavcem. Slovesnost, na kateri so podelili kar 40 priznanj, je bila v Lipici. Udeležili so se je tudi predstavniki občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij, spregovorila pa sta se sekretar občinske konference ZK Vojko Škrlič in predsednik izvršnega odbora TTKS Sežana Miha Jezeršek. Poudarila sta, da bo potrebno v prihodnje več storiti za množičnost na telesnokulturnem področju in s tem tudi več za kvalitetni šport.

Za uspešno delo na področju rekreacije so prejeli priznanja Lojze Kocjan, Jože Fabjan, Zmago Barič, Jožica Milavec, Klavdija Podgoršek, Emil Sovdat, Vojko Škrlič, Marjan Olenik in Jože Švagelj.

Za delo v športnih organizacijah pa so prejeli priznanja Amon Ambrožič, Franc Bandedelj, Aleksander Batič, Boris

Bernetič, Silvo Bernetič, Franc Čok, Vladimir Daneu, Bogdan Fon, Miloš Grmek, Milan Hočvar, Miro Kovačič, Franc Metljak, Gabriel Moderc, Karlo Pahor, Janko Pertot, Jovo Stupar, Rajko Štolfa, Cvetko Vidmar in Ivo Žvokelj.

Priznanja so prejeli tudi mentorji šolskih športnih društev: Ljuba Groznik, Dušan Pustišek, Janez Kompare in Majda Rodica. Poleg tega so na omenjeni slovesnosti podelili še priznanja za športne dosežke; prejeli so jih: Žarko Fabjančič, Darko Guštin, Rado Kastelic, Mirko Kump, Vojko Lazar, Valter Perhavec in Vojko Žibera, medtem ko je za delo v izvršnem odboru TTKS Sežana dobil priznanje Miha Jezeršek.

KRANJSKA GORA

UGODEN TURISTIČNI PROMET

Čeprav tudi letos zima skopari s snegom, je v gornjesavski dolini in s tem v našem največjem zimskošportnem središču Kranjski gori že od 17. novem-

bra toliko snega, da je bila smuka doslej vseskozi ugodna. Zato so hoteli in počitniški domovi tudi vseskozi zasedeni, kar bo nedvomno ugodno vplivalo na letošnji turistični promet v Jeseniški občini. Smučišča v Kranjski gori in okolici so dobro zasedena, posebno ob sobotah in nedeljah, ko se poleg stalnih gostov, tu smuča tudi veliko izletnikov.

B. B.

Poleg številnih smučarjev so se letos pojavili v Kranjski gori tudi zmagalci... (B. B.)

NOVA GORICA

SMUČARSKI TEČAJ MEBLOVCEV NA LAZNI

Meblo-šport je tudi v letošnji zimski sezoni organiziral na Lazni smučarski tečaj za člane kolektiva. Kljub temu, da letošnja zima ni radodarna s snegom, se je tečaja udeležilo 28 ljudi, kar pomeni, da je interes za

smučanje v Novi Gorici precejšen.

Vsi tečajniki so bili v glavnem začetniki, ki so v petdnevnem tečaju, od 5. do 10. januarja, predelali celotno osnovno šolo smučanja. Za konec tečaja so se pomerili na 300 m dolgi rekreacijski progi.

Rezultati:

V prvem razredu žensk je bila najhitrejša Nada Lozej, v drugem pa Vlasta Bitežnik. Moški prvi razred: 1. Bogdan Komel, 2. Rado Rijavec in 3. Jože Brajnik. Moški drugi razred: 1. Marjan Boškin, 2. Jože Srebernič in 3. Branko Koradin.

R. KOLENC

JESENICE

LOVORIKA ŽELEZARJEM

Pri občinskem svetu zveze sindikatov na Jesenicah so tudi v letu 1975 organizirali sindikalne letne športne igre. Delavci iz posameznih TOZD in OZD v jeseniški občini so se na letnih igrah pomerili v treh športnih panogah, in sicer v streljanju z

zračno puško, šahu in kegljanju na asfaltu. Največ uspeha so v vseh panogah imeli delavci Železarne Jesenice, ki so tako ekipno kot posamezno osvojili vsa najvišja mesta.

Pred dnevi je občinski svet zveze sindikatov svečano razglasil rezultate sindikalnih iger 1975 in so najboljšim podelili pokale in darila.

V streljanju z zračno puško so bili med moškimi in ženskimi ekipami najboljši delavci Železarne Jesenice. Posamezno je med moškimi zmagal Pavel Jezeršek, pri ženskah pa Majda Kralj. V šahu so se pomerili le moški predstavniki. Zmagala je ekipa Železarne pred Carinarico Jesenice. Med posamezniki je bil najboljši Franc Ravnik. V kegljanju na asfaltu sta zmagali ekipi Železarne v moški in ženski konkurenci. Moški posamezno so bili razdeljeni v dve skupini, in sicer v neregistrirane in registrirane kegljače. V prvi skupini je zmagal Rado Rupnik iz GIP Gradis, v drugi pa Bogdan Langus iz Železarne. Med ženskami je bila najboljša Helena Mirtič iz Planike — TOZD Breznica.

J. RABIČ

DELAJSKO GIBANJE IN SOCIALIZEM

(II.)

KAPITALIZEM POKAZAL PRAVI OBRAZ

Marx in Engels sta izdelala znanstveno kritiko kapitalistične družbe in tako dala delavskemu gibanju teoretično orožje — Izigrani delavci v revolucionarnem letu 1848

Razvoj kapitalizma je proti koncu prve polovice 19. stoletja že tako daleč napredoval, da se je že jasno pokazalo njegovo bistvo. To je omogočilo Marxu in Engelsu, da sta izdelala znanstveno kritiko kapitalistične družbe in tako dala delavskemu gibanju teoretično orožje, ki mu je manjkalo v njegovem boju s kapitalom. Marx in Engels sta svoj nauk — marksizem začela oblikovati od 1844 naprej vsak zase, nato od 1845 skupaj. Že v svojih prvih delih (Engels: Položaj delavskega razreda v Angliji; Marx: Mezdno delo in kapital ter Beda filozofije) sta razvila bistvene elemente svojega nauka. Formulirala sta dialektično materialistično filozofijo, katere bistveni element je filozofija revolucionarne prakse.

Podala sta že vse elemente zgodovinskega oziroma družbenega materializma, ki trdi, da družbena bit — materialna osnova družbe — določa družbeno osnovo sestavljajo proizvajalne sile (človek + tehnika) in proizvajalni odnosi. Proizvajalni odnosi so odvisni od stopnje razvoja proizvajalnih sil. Človek v procesu dela spreminja tehniko in tudi svojo naravo (sku-

Marx. Vodstvo zveze je spoznalo, kaj njuni spisi pomenijo za analizo delavskega položaja. Naročilo je Marxu, naj formulira program zveze. Februarja 1848 je bil v Londonu natisnjen komunistični manifest. Takrat je bil le malo razširjen in najprej ni vplival na dogodke v revoluciji 1848. Čez nekaj desetletij pa je vendar postal programski spis delavskega razreda v vseh deželah. V živem in jasnem jeziku je podal teorijo historičnega materializma in natančno razložil predstavo o razvojnih težnjah v industrijsko-kapitalistični družbi, v kateri je po Marxu naloga proletariata, da žene proces revolucije do brezrazredne družbe. Manifest se končuje z geslom, ki se nato vedno znova pojavlja v programih evropskih delavskih gibanj: „Proletarci vseh dežel, združite se!“

Angleški socialist Harold Laski je ob stoletnici manifesta zato upravičeno zapisal: „Malokateri dokument v zgodovini človeštva je tako dobro prestal preizkušnjo (namreč, da ga je potrdila bodočnost) kot komunistični manifest. Sto let po njegovi objavi še nihče ni mogel resno zavreči katerekoli izmed njegovih trditev.“

je bil junija 1848 v Parizu, podobno pa je bilo tudi maja v Berlinu in še nekaterih drugih nemških mestih in oktobra na Dunaju.

I. INTERNACIONALA:
Delavsko gibanje se je po razrušenju 1848 le počasi krepilo. Prvič so bili tu različni policijski in politični ukrepi, ki so zavirali njegov razmah, na drugi strani pa tudi gospodarska konjunktura, ki je omogočala višje mezde delavstvu, ki se je brez pravega idejnega vodstva (delavske voditelje so v revoluciji 1848 po večini pobili ali pa so se morali umakniti v Ameriko) nekaj časa umirilo.

Toda gospodarska kriza ob koncu petdesetih let 19. stoletja je znova pokazala vso brutalnost kapitalističnega izkoriščanja.

Pravo delavsko organizacijo — sicer samo ekonomsko — sindikalno so v tem času imeli le angleški delavci (trade union). Septembra 1864 so tudi dali pobudo za ustanovitev mednarodnega delavskega združenja, I. Internacionalne. V njej so se v Londonu združili predstavniki angleških trade unionov, francoskih delavcev kot najmočnejših skupin, predstavniki nemškega komunističnega izobraževalnega društva iz Londona, ki se je pred tem razcepilo, in še zastopniki drugih evropskih narodov.

V generalni odbor I. internacionalne so izvolili tudi Karla Marxa, ki je nato napisal uvodni del v njen statut, v katerega je vnesel svoje politične in družbene teorije in je tako določil smer. Res je v Internacionalni prihajalo do ostrih idejnih spopadov med Marxovimi pristaši in pristaši Proudhona, ki se je zavzemal samo za ekonomski boj, odklanjal političnega in ignoriral vlogo države. Zato je bil za drobnolastiško družbo, urejeno na zadružnem principu in v okviru svobodnih decentraliziranih komun. Zaradi tega je tudi negiral revolucionarni prevzem oblasti, diktaturo proletariata, ki naj izvedeta s sredstvi prisile podružabljanje kapitala.

Marxu je uspelo v vodstvu Internacionalne uveljaviti svoje poglede, ki so temeljili na znanstveni analizi kapitalistične družbe, bili izredno logični in gradili na temelju vse večje industrializacije in kapitalizacije, kar Proudhon ni upošteval. Marxu je uspelo v Internacionalni zavreči tudi poglede agrarnega anarhista Balhunina, ki ni razumel sistematičnega sindikalnega delavskega boja za zvišanje mezd in političnega boja za razširitev demokratičnih pravic.

Kljub marksistični usmeritvi I. Internacionalne so v delavskem gibanju posameznih dežel še dolgo prevladovali nemarksistični vplivi, v angleškem delavskem gibanju pa se je uveljavila ekonomsko-sindikalna usmeritev, ki je politično sodelovala z napredno liberalno buržoazijo in ni bila za samostojni delavski politični boj.

PRIHODNJIČ: Pariška komuna, razmah strank in ustanovitev II. internacionalne.

Uroci v premogovniku. Risbe iz poročila kraljevske komisije o otroškem delu iz leta 1842 (Fotografija: Mansell Collection, London)

paj proiz. sile) in s tem omogoča tudi spreminjanje družbenih odnosov.

ZAKON VIŠKA VREDNOSTI

Marx je odkril zakon viška vrednosti, to je tiste ključne kategorije za pojasnitev procesa ustvarjanja kapitala in prirodne eksploatacije mezdnih delavcev s strani kapitalistov. Tako je našel osnovo za razumevanje razredne strukture in razrednih nasprotij v kapitalizmu. Idejo o objektivnem zgodovinskem poslanstvu delavskega razreda, ki z bojem za svojo osvoboditev razrešuje tudi nasprotja kapitalističnega sistema, s tem, da ga ukinja in ustvarja socialističen sistem, je potegnil iz analize kapitalističnega sistema in ten denc njegovega razvoja, torej je bila znanstveno utemeljena v razliko od prejšnjih utopičnih socialističnih konceptov.

FEBRUARJA 1848: KOMUNISTIČNI MANIFEST

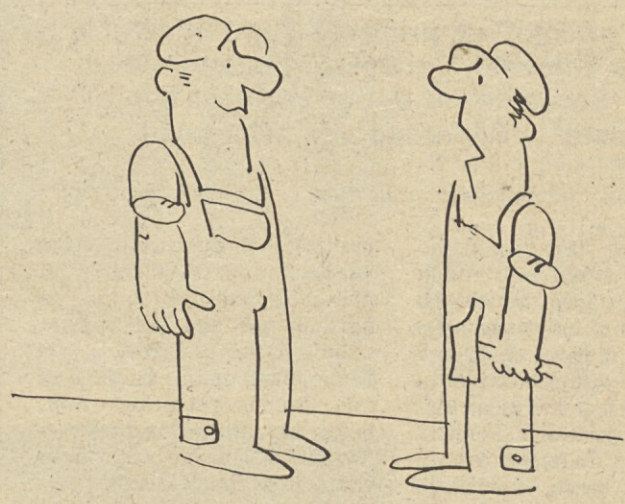
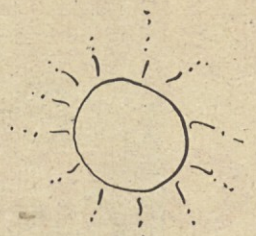
Od leta 1834 je v Londonu obstajala zveza socialističnih nemških emigrantov — zveza pravičnih, ki se je 1847 preimenovala v zvezo komunistov. Z njo sta sodelovala tudi Engels in

REVOLUCIJA 1848

V velikem revolucionarnem dogajanju v Evropi leta 1848 je igralo delavstvo že pomembno vlogo — predvsem v najbolj razvitih deželah kot so bile Anglija, Francija, Nemčija in Avstrija. Toda delavski razred je bil še prešibak, premalo številčen in še brez pravega teoretičnega revolucionarnega programa, da bi lahko organiziral družbo po svojih pogledih. Marksizem je bil med delavstvom še skoraj nepoznan.

Med delavci so prevladovali meščanski, radikalno demokratični reformni pogledi, ali pa anarhistični. Delavski razred se še ni politično osamosvojil, nastopal je skupaj z demokratično levo buržoazijo, kar mu je pa postavljalo mejo v njegovih družbenoekonomskih prizadevanjih. Tako proletariati, ki je bil glavna sila revolucije, v bistvu od nje ni ničesar dobil. Prvič v zgodovini je bil sicer v vlado sprejet delavec — Louis Blanc v Franciji, toda že po dveh mesecih so ga izrinili iz nje. Vse sadove revolucije je pobrala buržoazija, ki je utrdila svojo liberalno oblast in hitro z vojaško silo obračunala z delavstvom. Najbolj znan poboj delavstva

Za spomladi, poleti in jeseni ne moremo trditi, da je s stabilizacijo vse v redu... Zima se pa je stabilizirala: Kaže, da nikoli več ne bo snega!
Karikatura A. Novak

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitve pošljite do 22. januarja 1976 na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovotnici NAGRADNA KRIŽANKA. Nagrade 200, 150 in 100 din.

TINE MERLAK	VRSTA METULJA	NORVEŠKI SMILGAREVI SKALALEC (LARS)	KIS	ŠKIFITERNI MATERIAL PRESEŽEN BOMBAZ	PONAVJANJE GLAGOL	NOTARJEV URAD	NADAV, NADAVILO
SPREŠČIVOST ODBIENOSTI PRILIVČNOST	INDONEZ IZR. AGENCIJA	GORA NAD BOVCEM	TEKOČINA V SRCU	VEŠOLSKA PSIČKA	SEŠKAVIL R. N.	DANSKI OTOK SIGHUND FREUD	PRITOK DONAVE V ROMUNIJI
NAUK O VZROKIH IN UČINKIH ETIMOLOGIJA	LADO V AMBROZIČ NEDA UKRAJEN	KOZAŠKI ROVELNIK	STANE SEVER	SLOGA	IT. AVTO TRILOGIJA T. SVETINE	VENO TAUFER	DE
JAP. NAČIN NATAJA IN OBRAMBE BREZ OROŽJA	ORJENTIRANJE ZA LAŠE	POGANJKI, BRSTIČI	KARLOVAČ	ČEBULA	OKOVANI ČEVLI, BOJZERJI	SLOVENIJA POPEVKARI CA (MADJA)	ZENIN ALI MOŽEV ORE
KONJSKA DLAKA SUR ZA KRTAČE	JAREŠKO ORO ŽIVLJENJA	MENZURA	VILKAN NA HAVAJIH	NAJSLABŠI RED, ČNEK	RIMSKA BOGinja PLOJUDI KAMNINA IZ TANKIH LUSTIČE		
JEZIK ČRANCEV BANTU	IZDELOVALLEC SODOV	LJUBLJANSKA TOVARNA ETERičNIH OLEJ	ZADNJE PREDIVO	NASPLANET ZEMLJA KARTASU IZRAZ			
UDELEŽBA AGITACIJE	ČAST, SLAVA, PONOŠ	VRSTA STREŠNEKRITINE	TELEVIZIJA	RIBJE JAJČECE			RIMSKA BOGinja JEZE
IZMETAČ NA BOJČEVU PRI PUSLI	ČVAN ANDREJ	ARHITEKT LEFE VEZE PRIMERNE ZA KULT. ROK		SHAKESPEAREV KRALJ			MESTECE V ISTRI J BLIZU ROBEČA

REŠITEV NOVOLETNE NAGRADNE KRIŽANKE:
NOVO LETO, FIAT, SILVESTROVANJE, DANTE, OSOR, DRIM, IDO, JI, ELAN, ALI, BJ, JAVA, ROBANOV KOT, AA, RIM, MANN, KROK, TRN, OSP, OSINA, AKI, POST, KOBE, BLED, DACAR, LA, ETNA, UVOZ, IASI, AVA, NADAV, NAO, OSAR, LD, AVLA, ATENTAT, STRIC, OKONČINA, ORDONANC, TONČI, DOTA, SANDALA, ANAA, ISA, K, ERO, SK, TON, DM, VRBA, PL, LN, LIANA, ARARAT, EMA, ODRA, OISE, ARETACIJA, DEKAGRAM, VNIH USPEHOV IN OSEBNE SREČE, ANASTAS, MS, ARARA, RTINA

Izžrebani reševalci: 1. nagrada, 400 din: Marica Kovač, 61433 Radeče (železnina) OF 2; 2. nagrada, 300 din: Viljem Tomšič, Kidričevo nabrežje 16, 66310 Izola, 3. nagrada, 200 din: Janez Srpan, Celovška 375/II, 61000 Ljubljana, 4. nagrada, 100 din: Diana Kamenik, Ljubljanska c. 33, 63000 Celje. Nagrade bomo poslali po pošti.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE:
REVOLUCIONAR, IVANA KOBILCA, GALIPOLI, PEK, OP, ARAKS, TA, LOPA, OŠTIR, ERIN, EKS, IL, TAKTIKA, SREM, TT, RAST, AONI, OONA, TANT, KK, RAK, ARA, RAA, MS, TIHEC, Š, JNA, LINOTAJP, AA, DEKADA, AI, SLOVO, PERL, TIKI, VANADIJ, OKONČINA, ANA, GALAKTIT, MAK

Izžrebani reševalci: 1. nagrada, 200 din: Jože Šuligoj, Bača pri Modreju 4, 65216 Most na Soči; 2. nagrada, 150 din: Marjeta Grah, Jana Husa 17, 61000 Ljubljana; 3. nagrada, 100 din: Ester Mihelj, Poropat, SDK Nova Gorica, 65000 Nova Gorica. Nagrade bomo poslali po pošti.

V objemu gozdov

Slovinci nočejo več prijete za žago in sekiro — Večina delavcev v tržiških gozdovih je iz Bosne — Sorazmerno dober zaslužek za težaško delo — Še vedno več želja kot možnosti

Gozdovi so naše nacionalno bogastvo. Z lesom smo včasih kupovali žito. Les smo izvažali kot hlovovino. Za majhne denarje. Danes se je vse obrnilo na glavo. Lesno-predelovalna industrija pri nas se je nesluteno razvila. Domačega lesa je premalo. Uvažamo ga. Za težke devize. Toda kljub temu, domačega lesa imamo še vseeno dovolj. Vprašanje pa je, kako ga izkoriščamo in izkoristimo.

Vendar tokrat ne bomo govorili o gospodarjenju in izkoriščanju naših gozdov, ampak bomo skušali predstaviti tiste, ki v gozdovih delajo. Obiskali smo gozdno gospodarstvo Kranj — TOZD Gozdarstvo Tržič.

„Gospodarimo na 10.200 hektarih gozdne površine in imamo dobra 2,5 milijona kubičnih metrov lesa. Nekaj več kot polovica je v družbeni lasti, preostanek pa je last kmetov,“ je povedal direktor TOZD Franca Žnidar. „Skrbeti pa moramo za sečnjo, čiščenje, pogozdovanje, nabiranje semena in seveda za vse, kar sodi med gozdarska opravila, med drugim tudi za nadzor nad privatnimi gozdovi in za odkup lesa iz teh gozdov. Letno gre iz našega območja skoraj 34 tisoč kubičnih metrov lesa. Največ seveda hlovovine pa drv in celuloznega lesa. V TOZD nas je nekaj več kot 100 zaposlenih. Od tega približno 70 delavcev iz Bosne. Težko je dobiti naše ljudi za težavno delo v gozdu. Vsi grejo raje v tovarno, kjer ni dežja, mraza in snega, čeprav morda tam zaslužijo kak dinar manj.“

Kdor hoče spoznati življenje in delo gozdnih delavcev, mora po zasilnih poteh in „kozjih“ stezicah v strme okoliške hribe. Skupine sekačev so raztresene tudi do 20 kilometrov narazen. Največja skupina podira les nad Podljubeljem, malo naprej so žičničarji, ki spravljajo hlovovino do poti, podobno delo opravlja tudi orjaški traktor Timberjack ali, kot mu pravijo gozdarji — Jaka. Dvajset kilometrov v drugo smer, v strmih Jelendola, pripravljajo drva.

Vsak dan s kombiji razvozijo delavce na delovišča. Kljub temu imajo nekateri do delovnega mesta še uro hoda.

Povedali smo že, da je večina delavcev TOZD Gozdarstvo Tržič iz Bosne. Vsi so doma iz okolice Tesliča pri Doboju. Stanujejo v Delavskem centru Medvodje, 10 kilometrov iz Tržiča. V lepo urejenem domu plačujejo delavci le hrano, ki jih velja od 27 do 30 dinarjev dnevno. Za stanovanje in prevoz jim ni treba segati v denarnico.

„Dobro nam je tu, čeprav, no, čeprav bi bilo lahko še bolje. Kolikor naredimo, toliko zaslužimo, kar pa je odvisno tudi od vremena in terena.“ Vsi pa so bili edini, da vztrajajo pri tako napornem delu oziroma da so prišli delat v Slovenijo zaradi otroškega dodatka. Večina jih je namreč takih, ki imajo mno-

go otrok in naši predpisi o višini otroškega dodatka so zanje bistveno ugodnejši, saj trdijo, da dobivajo pri nas tudi trikrat večje otroške dodatke, kot bi jih prejeli doma. To pa je za tiste, ki imajo pet ali več otrok, že kar lep denar. Marko Kovačević, ki ima devet otrok, dobi mesečno zanje 2.780 dinarjev.

Pa naj še sami povedo kaj več.

IVO PAVREVIČ je že devet let v Sloveniji. Najprej je delal v kočevskih gozdovih, od leta 1972 pa je zaposlen v Tržiču. „Z ženo živiva v Jelendolu. V Tržiču sem ob delu dokončal osemletko in naredil tudi šoferški izpit. Sedaj sem ekonom delavskega centra, nabavljam hrano in s kombijem vozim delavce na delo. Všeč mi je tu in bom najbrž ostal v Sloveniji. Rad bi si zgradil hišo. Če se bo dalo, nekje pri Kočevju.“

„Ostal bom tukaj, dokler bom mogel delati,“ je povedal DRAGO MARIČ, eden prvih Tesličanov, ki delajo v tržiških gozdovih. Že štirinajsto leto je sekač pri Gozdnem gospodarstvu. „V Ljubljani sem bil pri vojaki, potem pa sem pristal tukaj. Doma imam malo zemlje, ženo in pet otrok. Skupaj z otroškimi dodatki — 1.500 din — dobim mesečno 6 do 7 tisoč dinarjev. Za hrano dajem 900 dinarjev, nekaj porabim sam, domov pa pošiljam od 4 do 5 tisoč dinarjev. Naredim pa 6 do 7 metrov drv na dan.“

JANEZ PRIMOŽIČ je vodja gozdnega okoliša v Jelendolu.

Skoraj edini stik s svetom za prebivalce delavskega centra v Medvodju je televizor in kdaj pa kdaj kak časopis

„Vsako leto uvedemo nekaj novega. Čeprav počasi, mehanizacija vztrajno prodira tudi v naše gozdove. In z njo seveda tudi storilnost. Takoj po vojni, kot pripovedujejo starejši sekači, so imeli normo 1,2 kubičnega metra na dan, danes mora narediti vsak 16 kubičnih metrov pa še manj trpi pri tem. Vseeno pa je delo v gozdu še vedno neprijetno težje od tistega v tovarni.“

PETER PANIČ je tudi eden sekačev iz Tesliča. „Štiri leta sem že v Tržiču in sem kar zadovoljen. Sedaj smo bili dvajset dni doma na dopustu. Nekaj sem si ga prisluzil s presegom norme, nekaj pa sem imel rednega. Izkoristil sem tudi možnost, ki jo imamo, da v zimskem času dobimo dodaten dopust s 60-odstotnimi osebnimi dohodki. Vsak mesec ali prav gotovo na dva meseca grem do-

Na tisoče smrek je v tržiških gozdovih že podrl Marko Kovačević

mov. Štiri vožnje nam plača podjetje. Težko je, ker moramo živeti brez svoje družine. V postojnskem GG so s transportnim podjetjem uredili vsakomesečni prevoz prav do Doboja. Pri nas, čeprav smo to že večkrat predlagali, nekako nočejo slišati o tem.“

FRANC PRIMOŽIČ, ANTON SLAPAR in JOŽE BEVK so eni redkih domačinov, ki še delajo v gozdu. Žičničarji so in njihovo delo je spravljati hlove na gozdno pot. Tudi do 500 metrov in več postavljajo priročno žičnico in vlačijo hlove do kamionov. Takole so pripovedovali: „Kaj bi, navadili smo se gozda in dela v njem. Vztrajali bomo, dokler se bo dalo, čeprav je včasih hudo.“

Tudi kuharici v centru ANDJELA BALIČ in LJUBICA RONJAVIČ sta doma iz Tesliča. Obe imata otroke v Bosni. „Na upravi ne dovolijo, da bi jih imele pri sebi. Le enkrat na 3 do 4 mesece jih vidiva.“

„Jedilnik sestavljajo delavci sami,“ je še povedala Ljubica,

ki je tudi glavna kuharica. „V domu imamo posebno komisijo, ki po željah večine sestavlja jedilnik za mesec dni naprej in ga tudi spreminja. Delavci dobijo zjutraj močan zajtrk, malico oziroma kosilo nosijo s seboj, potem pa je okrog pete popoldne obilna večerja po želji delavcev samih. Cena dnevne prehrane je seveda odvisna od jedilnika. Nanese pa tja do 30 dinarjev dnevno v zadnjih mesecih.“

Dobro se počutijo Tesličarji v Tržiču, le to jih moti, da so tako odmaknjeni od sveta. Deset kilometrov je od njihovega doma do Tržiča in še v nedeljo se le redko kdo odpravi v mesto. Stika z domačini imajo zatorej bolj malo. Držijo se bolj zase. Sindikalna organizacija pa, kot pravijo, bolj malo skrbi zanje, vsaj v tem, da bi se lažje vživel v novo okolje.

Enodnevna norma pri pripravi drv je 5 prostorninskih metrov, Jago in Drago jih skupaj napravita tudi do 15 na dan

Franc Soklič s svojim pomočnikom Tonetom Ahačičem in seveda velikim „Jakom“ privleče do ceste tudi 8 kubikov hlovovine naenkrat — Foto: A. Agnič